

Rhedegwr Ysbrydol:

N E U

Bortreiad o'r Dyn ag fydd yn rhedeg i'r
N E F O E D D:

Ynghyd â'r

Ffordd y mae yn rhedeg ynddi, y Nodau y
mae yn myned heibio iddynt: Hefyd rhai
Cyfarwyddiadau i redeg fel y caffer gafael.

A R

i Cor. ix. 24. *Felly rhedwch fel y caffoch afael.*

At yr hwn y rhag-chwanegwyd,

Llythyr at bob Dynion diog a diofal;

Ac y 'chwanegwyd,

Carchar-Fyfyrddau, 'scrifenwyd 1665,

Wedi

Eu cyfeirio at Galonnau Saint yn dioddef a
Phechaduriaid yn teyrnasu.

Gan JOHN BUNYAN.

Newydd eu cyfieithu o Ail Lyfr un-blyg yr
Awdwr a argraphwyd yn *Llundain* 1737;
tan Olygiad y Parch. Mr. *Sam. Wilson*.

C A E R F Y R D D I N,

Argraphwyd ac ar werth yno gan I. Ross, 1765.

[Pris 4 d.]

Gyda Elw rhesymmol i'r rheiny a bryno lawer.

The Heavly Footman

Llythyr at bob Dynion diog a diofal.

Gyfeillion,

T Mae Solomon yn dywedyd, mae Deifyfiad y Diog a'i lladd, *Diar. xxi. 25.* Ac os felly, pa beth wna Diogi ei hun i'r rhei'nny a'i mynwes? Y ddibareb yw, Mab gwradwyddus yw'r hwn a gwis Amser Cynhaïaf, *Diar. x. 5.* Ac mi gnturïaf yn byf i ddwywedyd, na ddichon un Cywilydd mwy i ddigwydd i Ddyn na gwelod iddo ynfyd dastu ymaith ei Enaid, a phechu ymaith Fywyd tragwyddol. Ac yr wyf yn sicr mae dyma'r Ffordd nesaf i wneuthur felly, sef, bod yn ddiog, yn ddiog meddaf yng waith dy Iechydwrïaeth. Nid yw Gwistellan y Dyn diog mew'n petthynas i Bethau'r Fywyd hwn adim yn llawnach o Ddrysi, Dynadl, a Mieri drowllyd, nac yw Calon y Dyn diog tua'r Nefoedd yn llawn o Becbad Calon-dagedig, ac Enaid-ddamnedig.

Y mae'r ddau Ddrwg byn mew'n Diogi. Tn gyntaf, esculuso'r Amser ymba' un y dylem i fod yn ceisio'r Nefoedd; a thrwy hynny yn daw'n i mew'n Edifftiruch rhy ddiweddar. Yr wyf yn sicr i chwï, na bydd gan yr hwn a gollo ei Enaid yn y byd hwn arwy ddiogi, un Arbas i fod yn llawen o'i herwydd pan y delfo i Uffern. Y mae Diofalwch yn wastadol yn eidd-ganlyn Diogi, a Disfrwyder fynychaf yn cembledu Diofalwch; ac y mae Disfrwyder drachys yn adgwyddu Neth i Ddiofalwch, a fel byn y mae'r Enaid yn dysod yn Ddiobaith.

Y mae Diogi yn caead Grifft allan, y mae Diogi yn cywilyddio Enaid. *Can. v. 2, 3, 4.*

Y mae Diogi yn cael ei gondemnio hyd yn oed gan y gwaelaf o'r holl Greaduriaid, *Diar. vi. 6.* Cerdda at y Morgrugyn, tydi Ddiogyn; edrych ar ei Ffordd ef, a hydd ddoeth. Y Diog nid asdd o herwydd Oerder y Galon (bynn yw, nid yw yn braenaru Braenar ei Galon, o herwydd y mae yn rhaid i'r hwn a'i gwneio gymmeryd peth Pwrn) am bynn y cardotta ese y Cynhaïaf, (bynn yw, pan fo Saint Duw yn cael eu Nefoedd a'u Dadwyddwch gogonedus); ond ni chaff y Diogyn broff bynn yw, ac fydd efe adim gawll er ei holl Lefain am Ddragedd, fel y rhei'nny yn *Mat. xxv. 10, 11, 12.*

Os ydych am adnabod Diogyn ym Mbetbau'r Nefoedd, cymmarwch ef ac un diog ym Mbetbau'r Eydawn Mergis, i. Y mae yn anharwdd gan y Diogyn i fyned yng-hylch y Gwaith a ddylai ei ddilyn : Felly y mae'r hwn sy'n ddiog am y Nefoedd. — II. Y mae'r Diogyn, yn un ag sy'n fodlon iawn i wneuthur Esgusodion : Felly y mae'r hwn sy'n ddiog am y Nefoedd. — III. Fe wna'r Diogyn un Peth bychan a ddelo yn ei Efordd yn ddigon o Esgus i gadw oddiwrth ei Waith : Felly belyd y mae gyda'r hwn sy'n ddiog am y Nefoedd. — IV. Y mae'r Diogyn yn gawnenthur ei Waith yn hannerog : Felly y mae'r hwn sy'n ddiog am y Nefoedd. Fe ddichon gael Gafael o fewn i ychydig, ond ni chaiff ef byth Asael hollol, perffaith Wa-redigaeth rhag Uffern ; fe ddichon bod yn Sant o fewn i ychydig, ond (oddieithr iddo wella) ni bydd efe byth yn Sant cyfan gwbl. — V. Y mae y rhai diog synychaf yn colli'r Tymmor ymba un y dylit gawnenthur Pethau : Fel hyn belyd y mae gyda'r rheiny ag sy'n ddiog am y Nefoedd, y maent yn colli Tymhorau Gras. Ac am hynny, — VI. Nid byth, neu yn ansynych y dawg y rhai diog Efrwyth da. Felly belyd y mae gyda'r diog yn ei Enaid. — VII. Y mae y rhai diog yn cael eu ceryddu ag y diogi : Felly y bydd i Jesu Grist drin y rheiny nad yw yn awethgar trosto ef, Tydi Wâs drwg, neu ddiog, o'th Enau dy hun i'th sarnaf, ti a wyddit, neu ddywedais, fy mod fel hyn ac fel hyn, pa ham gan hynny na roddais fy Arian i'r Bwrdd cyfnewid, &c. Cymmerwch y Gwas anfaddiol, a bwriwch ef i'r Tywyllwch eithaf, lle y mae Wylofain a rhingcian Dannedd, Mat. xxv. 26, 27. Luc xix. 22, 23.

I. Pa beth a ddywedaf ? Y mae Amser yn rbedeg ; a fyddwch chiwi yn ddiog ? — II. Y mae llawer o'ch Bywydau wedi myned beibio, a fyddwch chiwi yn ddiog ? — III. Fe dal eich Enidiau fith Fyddwch, a fyddwch chiwi yn ddiog ? — IV. Y mae Dydd angau a Barn wrth y Drws, a fyddwch chiwi yn ddiog ? — V. Y mae Melltith Duw yn crogi uwch eich Pymau, a fyddwch chiwi yn ddiog ? — VI. Heb latw hyn, y mae'r Cythreuliaid yn ddinwyd, yn llafurui, yn ceisio trwy bob Moddion bob Dydd, trwy bob Pechod, eich eiddo allan

o'r Nefaeedd a rhawysro eich Jechydwrïaeth, a fyddwch yn ddiog? — VII. Hefyd y mae eich Cymmydogion yn ddiwyd am y Petbau a dderfydd; a fyddwch chwï yn ddiog am y Petbau a bern byth? — VIII. A boffech i gael eich damnio am Ddiogi? — IX. A boffech i fod Angylion i urw yn esculuso dyfod i gyrchu eich Eneidiau i'r Nefaeedd pan y b'och yn gorwedd i farw, a'r Cytbreuliaid yn sefyll gerllaw yn barod i ymgyndeiriogi am danynt? — X. A oedd Crist yn ddiog yngwaith eich Prynedigaeth? — XI. A dyw ei Weinidogion yn ddiog yn ei phregethu i chwï? — XII. Ac yn olaf, os na bydd i byn oll eich annog, mi a ddywedaf i chwï, na bydd Duw na diog nac esculus i'ch damnio chwï; (damnedigaeth pa rai nid yw yn heppian er ys hir amser) na'r Cytbreuliaid i esculuso dyfod i'ch bol chwï, nac Uffern i esculuso i gaead ei Safn arnoch.

Ddiogyn, a wyt ti etto yn cyseu? A wyt yn ymroi i gyscu byd Angeu? A fydd i Newyddion o'r Nef nac Uffern ychwaith ddim dy ddeffroi? A adywedï byth, Etto ychydig Gyscu, ychydig Heppian, ychydig blethu Dwylo i gyscu, Diar. vi. 10. A fydd i ti ymroi etto yn dy ddiogi fel y Drws ar y Colyn? O na barwn yn un a fedrai alaru, ac na b'ai gennyf ond Calon i ymofydo o'th herwydd, fel y tosturiwn wrthyt? Fel y galarn am danat? O na allwn gyda Jeremiah i heri i'm Lhgaid i redeg yn Afenydd o Ddysfroedd am danat! Enaid tlawd, Enaid colledig, Enaid ansarwol, pa Galon galed sy gennyf na allaf alaru miwy o'th herwydd? Pe bait ond yn colli Aelod, Plentyn, neu Gysaill, ni byddai cymmaint, ond Ddyn tlawd dy Enaid yw; pe b'ai ond gorwedd yn Uffern tros Ddiwrnod, neu tros Flwyddyn, ie, tros ddeng mil o Flynyddau, ni byddai (mewn Cymmariaeth) ddim: Ond O! tros byth ydyw; O'r Gair drylliedig byth, pa fath Enaid-synnedig Air y fydd bronno fydd yn dywedyd Ewch oddiwrthys chwï rai melleddig i'r Tân TRAGWYDDOL, &c.

Gwrthddadl. Pe barwn yn dyfod i mewn, ac yn rbedeg fel y mynnneb i mi, y mae yn rhaid i mi i redeg oddi wrth sy boll Gysfiliion; canys nid oes neb o bonynt yn rbedeg y Ffonda bonno.

Atteb.

Atteb. Os gwnai ti redi i Fynwys Crist a Duw, ac yna pa Niwed a ddichon bynny ei wneuthur i ti?

Gwrth. Ond os rhedaf y Ffordd hon, y mae yn rhaid i mi i redeg oddiwrth fy holl Bechodau.

Att. Y mae bynny yn ddigon gawir, etto onis gwnai ti redi i Dan Uffern.

Gwrth. Os rhedaf y Ffordd hon mi gaf fy nghasau mi gollaf Gariad fy Nghyfeillion a'm Perth'nasau, a'r rheiny ag yr wyf yn disgwil rhyw Etw oddiwrthynt, neu yn hyderu arnynt, ac fë'm gwawdir gan fy holl Gymmydogion.

Atteb. Ae onis gwnai yr wyt yn sicr o golli Cariad a Ffafr Duw a Christ, Breintiau'r Nefoedd, a Gogoniant, a chael dy wawdio gan Dduw am dy Ffolineb, (minnau hefyd a chwaddaf yn eich Dialedd chwi, mi a wawdiaf pan syrthio arnoch yr hyn yr ydych yn ei ofni,) ac os ni fynnu dy gasau a'th wawdio, cymmer Ofal, rhag i ti trwy dy Ffolineb ennyn Anfodlondeb a Gwawd y Duw mawr; canys ofnadwy yw ei Wawd a'i Anfodlondeb ef, o herwydd bwy a syrthiant arnat mewn Amseredd ofnadwy, Jef. pan fo Gwascfa a Chaledi yn dyfod arnat, Diar. i. 26, 27. 28. Yr byn fydd pan delo Angau a Barn, pan na all holl Ddynion y Ddaear, a holl Angylion y Nefoedd dy gynnorthwyo.

Gwrth. Ond yn sicr mi allaf ddechreu ar hyn, mewn Amser o'r gorau, ymben Blwyddyn neu ddwy etto, oni allaf?

Att. Yn gyntaf, A oes gennynt un Amrwym (Lease) am dy Fywyd? a ddywedodd Duw erioed wrthynt y cafit ti fyw hanuwr Blwyddyn, neu ddau Fis yn bwy, Na, fe allai na byddi adim byw cybyd. Ac am bynny,

Yn ail, A fyddi mor feddwaidd ac annoeth ag anturio dy Enaid ar ychydig o Amser ansertennol!

Yn drydydd, A wyddost pa un a fydd i Ddydd Gras i barhau Wythnos yn bwy, neu beidio? canys y mae Dydd Gras yn darfod ar rai cyn darfydda eu Bywyd; ac os bydd felly gyda thi, oni ddywedi, O na buafwn yn dechreu rhedeg cyn i Ddydd Gras ddarfod, a Phyrth y Nefoedd i gael eu caead yn fy erbyn. Ond,

Yn bedwarydd, Pe gwelit un o'th Gymmydogion yn
 esculaiso fierbau Ty neu Dir iddynt eu hunain, os cynnig-
 wyd iddynt, gan ddywedyd, y mae digon o Amser etto,
 pan y mae'r Amser yn ansertennol: Ac hefyd, ni wydd-
 ant pa un a gant gynnig arnynt byth drachefn neu bei-
 dio; meddaf, oni alwit y cyfryw yn Ffylliaid! Ac os
 felly, a wyt ti yn cyfrif dy hun yn Ddyn doeth i adael
 dy Enaid anfarwol i grogi uwch ben Uffern wrth Ed-
 esyn o Amser ansertennol, yr bon a ddiabon gael ei buan
 dorri gan Angau?

Onid i lesaru yn eglur Geiriau Yspryd diog yw'r rhai'n
 oll. Cysod Ddyn na fydd ddiog mwyach, gosod Droed,
 a Chalon, a chwblyn Ffordd Duw a rhed, y mae'r Goron
 ar ben yr Yrfa, ac y mae'r caredig Rhag-flaenor, sef Jesu,
 yn sefyll yno hefyd, yr hwn sy wedi parattoi Danteithion
 nefol i rosfarwi dy Enaid, ac efe a'u rhydd i ti gyda
 mwy o awyllysgarwch Calon, nac y gelli di byth eu
 dymuno gantbo. O gan hynny, paid ac oedi yr Amser
 yn hwy, ond gwana yn ol Geiriau Gwyr Dan wrth
 eu Brodyr, wedi iddynt weled Daioni-Gwlad Canaan,
 Cysodwch (meddant) &c. canys gwelfsom Ddaioni'r
 Wlad, ac welo da iawn yw, ai teawi yr gdych (neu
 a gdych yn naccan rbedeg), na ddiogwch fyned i ddy-
 fod i mewn i faddiannu'r Wlad, Barn. xvi. 9. Bydd
 wych.

Yr wyf yn dymuno Cysur i'ch
 Eneidiau ar ben y Daith,

John Bunyan.

[2]

John *James*
Rhedegwr Ysbrydol:
His **NEU** *Book*

Bortreiaid o'r Dyn ag sydd yn rhedeg i'r
NEFOEDD.

** * ** **NEFOEDD** a Dedwyddwch yw'r
N Peth ag y mae pob un yn ei ddy-
 muno, yn gymmaint ag y dywed-
** * ** odd y drygionus *Balaam, Marw*
a wnelwyf o Farwolaeth y cyfiawn,
a bydded fy Niwedd i fel yr eiddo
 yntef; er hyn ei gid, nid oes ond ychydig
 iawn yn mwynhau'r byth-ddymunol Ogoniant,
 fel ag y mae llawer o Brosffeiwyr enwog yn syr-
 thio yn fyrr o Roefawiad gyda Duw i'r Lle
 hyfryd hwnnw. O herwydd pa ham, y mae'r
 Apostol am ei fod yn dymuno Jechydwriaeth
 Eneidiau'r *Corinthiaid*, at ba rai y mae yn yf-
 crisfennu yr Epistol hwn, yn gosod ger bron yn
 y Geiriau hyn, y cyfryw Gyngor, os cym-
 merent, ag a fyddai er Cymmorth a Mantais
 iddynt.

Yn gyntaf, I beidio a bod yn ddrygionus, ag
 eistedd yn llonydd, a dymuno am y Nefoedd.
Ond i redeg am dani.

Yn ail, I beidio ag ymfodloni a rhyw fath o
 redeg; ond medd efe, *Felly rhedwch fel y cass-*
och asael. Fel pe dywedasai, y mae rhai, gan

na fynnant golli eu Heneidiau, yn dechreu rhedeg mewn Pryd, y maent yn rhedeg yn fuan, yn rhedeg gydag Amynedd, yn rhedeg y iawn Ffordd: Felly rhedwch chwithau. Y mae rhai yn rhedeg oddiwrth Dad, Mam, Cyfeillion, a Pherthynasau, a hynny fel y gallont gael y Goron: Felly rhedwch chwithau. Y mae rhai yn rhedeg trwy Brofedigaethau, Cystuddiau, Clod ac Anglod, fel y gallont ennill y Perl: Felly rhedwch chwithau; Felly rhedwch fel y caffoch asael.

Y mae'r Geiriau hyn yn cael eu cymmeryd oddiwrth Ddynion yn rhedeg am Gamp-dlws neu Gyngwyfil (Wager): Cyffelybiaeth dra chymmwyys i'w gosod ger bron llygaid Saint yr Arglwydd. Oni wyddoch chwi fod y rhai fydd yn rhedeg mewn Gyrfa, eu gid yn rhedeg, ond bod un yn derbyn y Gamp? Felly rhedwch fel y caffoch asael.

Hynny yw, nid yn unig rhedwch, ond byddwch sicr i ennill, yn gyftal a rhedeg. Felly rhedwch fel y caffoch asael.

Ni bydd i mi ymdreulio fawr wrth Agoriad y Geiriau yn bresennol, ond yn hytrach gosod ger eich bron un Athrawiaeth ac wyf yn gael ynthynt; ac wrth olrhain honno, mi ddangosaf i chwi mewn rhyw Fesur Gynhwysiad y Geiriau.

Yr Athrawiaeth yw hon.

I fod yn rhaid i'r rhai a fynnant i gael y Nefoedd, i redeg am dani; meddaf, I fod yn rhaid i'r rhai a fynnant i gael y Nefoedd, i redeg am dani.

Mi attolygaf arnoch i ddal manwl sylw. "Oni wyddoch chwi fod y rhai sy yn rhedeg mewn

“mewn Gyrfa, eu gid yn rhedeg, ond bod
 “un yn derbyn y Gamp? Felly rhedwch.”
 Y Gamp neu'r Gamp-dlws yw'r Nefoedd, ac
 os mynnwch hi y mae yn rhaid i chwi i redeg
 am dani. Y mae gennych Yfscrythur arall am
 hyn yn *Heb. xii. 1, 2, 3.* “Oblegid hynny,
 “ninnau hefyd, *medd yr Apostol*, gan fod cym-
 “maint Cwmmwl o Dyftion wedi ei ofod o'n
 “hamgylch, gan roi heibio bob Pwys, a'r Pech-
 “od fydd barod i'n hamgylchu, trwy amyn-
 “edd, Rhedwn yr Yrfa a ofodwyd o'n blaen
 “ni.” Rhedwn, *medd efe.*

Drachefn, *medd Paul*, “Yr wyf fi gan hyn-
 “ny felly yn rhedeg, nid megis ar Amcan,
 “felly yr wyf fi yn ymdrechu,” &c. Ond cyn
 yr elwyf rhagof ymhellach, mi soniaf am rai o
 Enwau arwyddoccaol y Rhedeg hwn.

1. *Ffoi*

Daliwch sylw, mae nid Rhedeg cyffredin,
 neu ryw fath o Redeg ydyw hwn, ond y Rhe-
 deg mwy cyflym sy i ni ei ddeall wrtho. O
 herwydd pa ham yn *Heb. vi.* fe a'i gelwir yn
Ffoi, “Fel y gallem ni gael Cysur cryf, y rhai
 “a ffoisom i gymmeryd Gafael ar y Gobaith a
 “ofodwyd o'n blaen;” daliwch graff sylw, y
 rhai a ffoisom. Y mae'r Gair yn cyfeirio at *Jo-*
sua’r xx. mewn perthynas i'r Dyn ag oedd i
ffoi i'r Ddinas Noddfa, pan oedd Dialydd y
 Gwaed wrth ei Sodlau, i ymddial arno am y
 Trofedd a wnaeth; o herwydd pa ham Rhedeg
 neu Ffoi am Fywyd ydyw. Rhedeg gyda
 phob Brys ac Egni, fel y dywedwn yn gyffre-
 din, *Felly rhedwch.*

2. *Cyrchu.*

Yn ail, y mae y Rhedeg hwn yn *Philip. iii.*
 14. yn cael ei alw yn Gyrchu, “Yr wyf fi
 “yn cyrchu at y Nod;” Yn arwyddocau,

nad yw y rhai fy am y Nefoedd, i edrych ar unrhyw Rwystrau a'u cyfarfyddo, ond i gyrrhu, ymorchestu, a thorri trwy'r cwbl ag fy yn sefyll rhwng eu Heneidiau a'r Nefoedd. *Felly rhedwch.*

3. Parhau.

Yn drydydd y mae y Rhedeg hwn yn Col. i. 23. yn cael ei alw, *Parhau* yn Ffordd y Bywyd. Os ydych yn parhau yn y Ffydd, wedi eich feilio a'ch sicrhau, ac heb eich symmud "oddiwrth Obaith yr Efenigyl." Nid i redeg ychydig yn awr ac yn y man, trwy Lloesau a Tharfiadau, neu i hanner y Ffordd, neu o fewn i ychydig i ben y Daith, ond i redeg am fy Mywyd, i redeg trwy bob Anhawstr, ac i barhau felly i ben yr Yrfa, yr hyn fy raid ei fod hyd ddiwedd fy Mywyd. "Felly rhedwch fel y caffoch afael." A'r Rhefymmau am y Pwngc hwn yw y rhai'n.

1. Oblegid nad yw pawb, neu bob un ag fy yn rhedeg yn ennill y *Gamp-dlws*; y mae llawer yn rhedeg, i.e. ac yn rhedeg ymhell hefyd, ac etto yn colli'r Goron sydd ar ben yr Yrfa. Cwbiwyddoch nad pob un ag fy yn rhedeg mewn Gyrrfa sy'n cael y Fuddugoliaeth; y maent oll yn rhedeg, ond un sy'n ennill: Felly yma, nid pob un ag fy yn rhedeg, neu bob un ag fy yn ceisio, na phob un ag fy yn ymdrechgu am y Goron sy yn ei chael, "O'd ymdrech neb hefyd, am y Goron, medd Paul, ni chorônir ef, onid ymdrech yn gyfreithlon; hynny yw, oddiethr iddo felly redeg, ac felly ymdrechgu, hyd nes cael Fiafr Duw, Beth a ydych yn meddwl mae pob Proffeswr Troed-drwm a gaiff y Nefoedd? Beth, pob Proffeswr diog, *cnaudol, ynfyd*?" a gymmer ei rhwystro gan ryw beth bychan, ei gadw yn ol gan y peth distadl, ag

fy yn rhedeg prin mor fuan tua'r Nefoedd, ag y mae Malwoden yn ymlusgo ar y Ddaear? Ie, y mae rhai Proffesiwyr yn myned rhagddynt yn fwy hwyr-drwm yn Ffordd Duw nac y mae Malwoden yn ymlusgo ar y Pared, ac etto y mae y rhai'n yn meddwl fod Nefoedd a Dedwyddwch iddynt hwy; ond pwyllwch, y mae llawer mwy yn rhedeg nac fydd yn caffael gafael; o herwydd pa ham y mae yn rhaid i'r hwn a fynno'r Nefoedd i redeg am dani.

2. O herwydd chwi wyddoch mae er i Ddyn redeg, etto oni bydd iddo orchfygu neu ennill, yn gyftal a rhedeg, pa beth gwell a fydd er ei redeg? Niennill ef ddim. Chwi wyddoch am y Dyn fy yn redeg, ei fod yn rhedeg tel yr ennillo'r Gamp; ond os ni ennill hi, y mae yn colli ei Lafur, yn treulio eu Boen a'i Amser i ddim Pwripas; meddaf, nid yw yn ennill dim. Ac Oh! pa gynnifer o'r cyfryw Redegwyr a geir eu gweled yn Nydd y Farn! Ie Lluoedd, Lluoedd a redodd, ie, a redodd mor belled a Phyrth y Nefoedd, ac ni allent fyned ddim pellach, ond aros yno i guro pan oedd yn rhŷ ddiweddar, yn llefain Arglwydd, Arglwydd pan nad oes iddynt ond Ceryddon am eu Poenau. "Ewch oddiwrthyf," ni chewch ddim dyfod i mewn yma, chwi ddaethoch yn rhŷ ddiweddar, chwi redasoch yn rhŷ ddiog, y mae'r Drws wedi ei gaead. "Gwedi cyfodi Gwr y Ty, a chae'r Drws, a dechreu o honoch fe-fyll oddiallan, a churo'r Drws, gan ddywedyd, Arglwydd, Arglwydd agor i ni, ac iddo yntef ateb, ni adwaen chwi, Ewch oddiwrthyf." O! mor druenus fydd Cyflwr y rhei'ny fy yn rhedeg ac yn methu; o herwydd pa ham, os mynnwch y Nefoedd, y mae yn rhaid i chwi i redeg am dani.

3. O herwydd fod y Ffordd yn hir, (yr wyf yn llefaru mewn Ffordd gyffelybiaethol) ac y mae llawer Cam brwnt, llawer Bryn uchel, llawer o Waith i'w wneuthur, Calon ddrwg, Byd a Diafol i'w gorchfygu: Meddaf, y mae llawer o Gamrau i'w cymmeryd gan y rhei'ny fy yn amcanu bod yn gadwedig, trwy redeg neu rodio yn Llwybrau Ffydd ein Tad *Abraham*. Y mae yn rhaid myned o'r *Aipht* trwy'r Mor Coch, y mae yn rhaid it' i redeg Taith hir a dyfal, trwy Anialwch maith echrydus cyn yr elech i Dir yr Addewid.

4. Y mae yn rhaid i'r rhai a fynnant i gael y Nefoedd, i redeg am dani; o herwydd fel ag y mae'r Ffordd yn hir, felly y mae'r Amser i redeg i ben y Daith yn ansicr iawn, yr Amser presennol yw'r unig Amser; nid oes gennynt ddim ychwaneg wedi ei ganiatau i ti, nag wyt yn awr yn ei fwynhau. "Nag ymffroftia o'r "Dydd y Foru; canys ni wyddost beth a "ddigwydd mewn Diwrnod, *Diha*. xxvii. 1. Na ddywed y mae gennyf ddigon o Amser i fyned i'r Nefoedd ymhen saith Mlynedd etto; canys meddaf i ti, fe allai y cenir dy Glôch cyn pen saith Niwrnod; a phan del Angau, ymaith y mae'n rhaid i ti fyned parod neu beidio, ac am hynny edrych atto; na oeda ddim; nid da chwareu a Phethau o cymmaint Pwys ag yw Iechydwrïaeth neu Ddamnedigaeth dy Enaid. Chwi wyddoch y mae yn rhaid i'r hwn fy a Ffordd fawr gantho i fyned mewn ychydig Amser, a llai o'r hanner nag y mae yn ei feddwl, i redeg am dani.

5. Y mae yn rhaid i'r rhai a fynnant i gael y Nefoedd i redeg am dani, o herwydd fod y Diafol, y Ddeddf, Pechod, Angau, ac Uffern yn eu canlyn. Nid oes un Enaid tlawd byth yn
rhedeg

rhedeg tua'r Nefoedd, nad yw'r Diafol, y Ddeddf, Pechod, Angau, ac Uffern yn teithio yn galed ar ei ol. "Y mae eich Gwrthwyneb-
 " wr y Diafol, megis Llew rhuadwy, yn rhod-
 " io oddiamgylch, gan geisio y neb a allo llyng-
 " cu." *1 Ped. v. 8.* Yr wyf yn sicr i ti fod y Diafol yn heinyf, fe all redeg yn fuan iawn, un Troed-ysgafn yw, fe orddiwesodd lawer, fe gyfododd eu Sodlau, ac fe roddodd iddynt Gwypm fragwyddot. Hefyd y Ddeddf, fe all honno saethu ymhell, cymmer Ofal i gadw allan o gyrraedd y Gynnau mawrion hynny y Deg Gorchymmyn. Y mae hefyd Safn ehang iawn gan Uffern, hi ddichon ymestyn ymhell-ach nag yr ydych yn meddwl: Ac fel y dywedodd yr Angel wrth Lot, "Cymmer Ofal, nag edrych ar dy ol, ac na saf yn yr holl Waf-
 " tadedd," (hynny yw, mewn un Lle tu yma i'r Nefoedd) "rhag dy ddifetha," *Gen. xix. 17.* Felly meddaf i ti, cymmer Ofal, nac oeda, rhag, naill ag i'r Diafol, Angau, Uffern, neu Felldithion ofnadwy Cyfraith Duw, dy orddiwes di, a'th dafu i lawr ynghanol dy Bechodau, fel na chyfodech byth drachefn. Pe iawn ystyrit hyn, ti ddywedit, yn gyfal a minnau, y mae yn rhaid i'r rhai a fynnant i gael y Nefoedd i redeg am dani.

6. Y mae yn rhaid i'r rhai a fynnant i gael y Nefoedd i redeg am dani, o herwydd y dichon Pyrth y Nefoedd i gael eu caead ar fyrdder. Nid yw Pechaduriaid weithiau yn cael Pyrth y Nefoedd yn agored iddynt cyhyd ac y maent yn meddwl: Ac os caeir hwynt unwaith yn erbyn Dyn, y maent mor drymmed, fel nad yw holl Ddynion y Byd, nac holl Angylion y Nefoedd yn abl eu hail agoryd. "Myfi fydd
 " yn caead, ac ni all neb agoryd," medd Crist.

A pha

A pha beth os deui ond Cwarter Awr yn rhy ddiweddar? Mi ddywedaf, fe fydd yn rhaid i ti aros tros bob Tragwyddoldeb mewn Trueni, o herwydd dy Ffolineb. Fe ddichon *Francis Spira* ddywedyd i ti pa beth yw oedi nes llwyr gaead Porth Trugaredd; neu redeg môr ddiog nes byddont wedi eu caead cyn myned y tu mewn iddynt. Beth, cael dy gaead allan? Beth, allan o'r Nefoedd! Bechadur, yn hytrach na'i oholli rhed am dani; ie, a rhed fel y caffech afael.

7. Ac yn olaf, o herwydd os colli, yr wyt yn colli'r cwbl, yr wyt yn colli Enaid, Duw, Crist, Nefoedd, Efnwythder, Tangnefedd, &c. Heblaw hyn, yr wyt yn gwneuthur dy hunan yn agored i bob Cywilydd, Dirmyg, Gwraddwydd, a ddichon Duw, Crist, Saint, y Byd, Pechod, y Diafol, a phawb eu gosod arnat. Fel ag y mae Crist yn dywedyd am yr Adeiladwr ffel, felly dywedaf ffinau am danaf tithau, os byddi y cyfryw un ag fy yn rhedeg, ac etto yn colli'r Gamp-dlws, meddaf i ti, fe fydd i bawb a'r hwllo, ddechreu dy watwor gan ddywed- yd, "Y Dyn hwn a ddechreuodd redeg yn i' dda, ac ni allodd orphen." Ond ychwaneg- am hyn ar solllaw.

Holiad, Pa fodd y dylai Enaid tlawd i redeg? canys dyma'r unig beth fy yn fy nhost ofidio (fel y dywedwch) y gallaf redeg, ac etto syrthio yn fyrr. O mi debygiwn fy mod yn mawr ofni syrthio yn fyrr! Attolwg dywedwch i mi gan hymny pa fodd y dylwn i redeg? Fel y gallech gael gwir Fodlondeb yn y Peth neill- tuol hwn, dwys ystyria'r Pethau canlynol hyn.

Y Cyfarwyddyd cyntaf.

Os wyt am redeg fel y caffech Deyrnas Nef- oedd

oedd, yna bydd sic i ddyfod i'r Ffordd fy
yn arwain yno: canys ofer beth yw i ti ffe-
dwl yr ennilli byth y Gamp-dlws er i ti redeg
byth mor fuan, onid wyt yn y Ffordd fy n
arwain yno. Gosod yr Achos fod Gwr yn
Llundain ag sy i redeg i Gaerefrog, neu York,
am Gyngwyfll, yn awr er iddo redeg byth mor
fuan, etto o's rhed yn gymmiwys i'r Deneu, se
all yn fuan redeg ei hunan yn gwbl i maes o'i
Anadl, heb fod dim yn neisach at ben y Daith
ond yn hytrach ymhellach oddiwrthi. Felly
yn gymmiwys y mae yma, nid y Rhedwr yn
unig, nac ychwaith y Rhedwr buan, sy yn
ennill y Goron oni bydd yn y Ffordd fydd yn
arwain yno. Yr wyf wedi dal sylw yn yr ych-
ydig Amser ag yr wyf yn Brossewr, fod rhed-
eg mawr i fynu ac i wared, rhai Ffordd hyn,
a rhai Ffordd accw, ac etto y mae Achos i
ofni i fod y rhan fwyaf o honnynt yn rhedeg
allan o'r Ffordd; ac etto er iddynt redeg mor
gyflym ag Eryrod nid yw yn llefau dim yn y
Byd iddynt. Dyma un yn rhedeg i Gryn, arall
i Ben-rhydd-dd, y mae arall yn rhedeg ar ol
Bedydd, arall ar ol Anghroginiath, neu An-
nibyniaeth, (Independency): Dyma un am Ewy-
llys rydd, arall am Henuriaeth (Presbitery), ac
etto y mae yn bosibl i fod y rhan fwyaf o'r Sec-
tan hyn yn cwbl redeg i'r gau Ffordd, ac etto y
mae pob un am ei fywyd, a'i Enaid, naill ai
am y Nefoedd neu Uffern.

Yn awr os dywedi, Pa un yw'r Ffordd? mi
ddywedaf i ti. CRIST Mab Mair. Mab DUW
ydyw. Y mae Crist yn dywedyd, "Myni yw
i'r Ffordd, y Gwirionedd a'r Bywyd; ni ddaw
neb at y Tad ond trwm." Felly gan hyn-
ny dy brif Orchwyl di (os mynni Jechydwr-
iaeth) yw edrych a ydyw Crist a'i holl Fen-
dithion

dithion yn eiddo i ti. A ydyw wedi'th wisgo di a'i Gyfiawnder? a ydyw wedi dangos i ti ei fod wedi golchi ymaith dy bechodau a Gwaed ei Galon ei hun, a ydwyt wedi dy blannu ynthoef, a oes gennyf Ffydd yntho, fel ag yr wyt yn tynnu Bywyd allan o hono, ac yn dy gydymffurfio ag ef, hynny yw, y cyfryw Ffydd ag fy yn dadcuddio i ti dy fod yn gyfiawn, am mae Crist yw dy Gyfiawnder, ac felly yn dy gymmell i rodio gydag ef fel Llawenydd dy Galon, am iddo achub dy Enaid. Ac er mwyn yr Arglwydd, cymmer Ofal, ac na thwylla dy hun, a meddwl dy fod ar y Ffordd ar Seiliau rhy wael; canys os colli'r Ffordd, ti golli'r Gamp-dlws, ac os colli hwnnw, yr wyt yn sicr y colli dy Enaid, ie, yr Enaid hwnnw ag fy yn fwy gwerthfawr na'r holl Fyd.

Ond gan i mi draethu yn helaeth ar y Pen hwn yn fy Llyfr ar y *Ddau Gyfammod*, mi a'i gadawaf yn bresennol; yn unig mi attolygaf i ti i gymmeryd Gofal am dy Enaid, ac fel y gallech wneuthur felly cymmer y Cyngor canlynol.

Dihydera i'th Nerth dy hunan, a thaf i ymaith, i lawr ar dy Liniau mewn Gweddi at yr Arglwydd am Ysryd y Gwirionedd; chwilia ei Air am Gyfarwyddyd: Ffo o Gymdeithas Cyfeiliornwyr; cadw Gymdeithas y Cristionogion jachusaf eu Barn, ac fydd a'r Profiad mwyaf o Grist; a bydd sicr i gymmeryd Gofal rhag y *Crynwyr*, † *Penrhyddiaid* (*Ranters*) *Rhydd-ewyllys-wyr*: Hefyd na chadw ormod o Gymdeithas â rhai o'r *Ail-fedyddwyr*, er fy mod yn myned tan yr Enw hwnnw fy hunan. Yr

wyf

wyf yn dywedyd i ti fod hwn yn Fatter mor
fawr, ag yr wyf yn ofni y bydd i ti ei ystyried
mor fychan, fel ag y mae'r Meddyliau am
werthfawrogrwydd y Peth, a'th Ystyriaeth ry
wael dithau o'i herwydd, hyd yn oed yn do-
urio fy Nghalon tra yr wyf yn ysgrifennu attat.
Yr Arglwydd a ddyfco'r Ffordd i ti trwy ei
Yspryd, ac yna sicr wyf y bydd i ti ei gwybod.
Felly rhed.

Yn unig ar y Ffordd, gad i mi i orchym-
myn i ti i gymmeryd Gofal rhag *Dau Beth*,
ac felly mi af rhagof at y Peth nesaf.

Yn gyntaf, Cymmer Ofal rhag hyderu ar
Ufudd-dod allanol i un o Orchymmynion
Duw, neu feddwl dy fod byth yn well yng Ol-
wg Duw o herwydd hynny.

Yn ail, Cymmer Ofal rhag cyrraedd Hedd-
wch i'th Enaid oddiwrth unrhyw Gyfiawnder
tu fewnol: Ond os gelli gredu, mae fel ag yr
wyt yn Bechadur, felly dy fod wedi'th gyf-
iawnhau yn rhad, trwy Gariad Duw, trwy'r
Prynedigaeth fy yn Nghrist; a bod Duw er
mwyn Crist wedi maddeu i ti, nid o herwydd
iddo weled rhyw beth wedi ei wneuthur; neu i
gael ei wneuthur, ynnot, trwot, neu gennyt
ti i'w gyffroi ef i wneuthur hynny; canys dyna'r
iawn Ffordd; yr Arglwydd a'th ddodo, ac a'th
gadwo ynddi.

Yr Ail Gyfarwyddyd.

Fel ag y dylit ddyfod i'r Ffordd, felly y dy-
lit astudio a myfyrio yn fawr ar y Ffordd.
Chwi wyddoch am rai ag fy am fod yn gel-
fyddgar mewn rhyw beth, y maent yn mawr
fyfyrio ar y Peth hwnnw, felly mae gyda'r
rhei'ny ag fy yn buan ddyfod yn gyfarwydd
mewn rhyw Ffordd; O herwydd pa ham dy-
ma fel y dylit tithau wneuthur; arfer fyfyrio
llawer

llawer am Grist, yr hwn yw y Ffordd; pa beth yw, pa beth a wnaeth, a pha ham y mae yr hyn ag yw, a pha ham y gwnaeth yr hyn a wnaeth; megis pa ham "Y cymmerodd arno" "Agwedd Gwas, *Phil.* ii, 7. A pha ham y "gwnaethpwyd mewn Cyffelybiaeth Dynion" Pa ham y llefodd, pa ham y bu farw, pa ham y dygodd Bechodau'r byd, pa ham y gwnaethpwyd ef yn Bechod, a pha ham y gwnaethpwyd ef yn Gyfiawnder, pa ham y mae yn awr yn y Nefoedd mewn Natur Dyn, a pha beth y mae yn ei wneuthur yno; Mawr tysturia, a dwys ystyria'r Pethau hyn; meddwl lawer am y Lleoedd hynny ag fy raid i ti i beidio a dyfod yn agos attynt, ond gadael rhai ar y Llaw hyn, a rhai ar y Llaw accw; fel ag y mae gyda rhai fy'n telthio i wledydd eraill; y mae yn rhaid iddynt adael y cyfryw Lidiart ar y Llaw hyn, a'r cyfryw Lwyn ar y Llaw accw, a myned heibio'r cyfryw Le, lle mae'r cyfryw Beth yn feryll: O herwydd pa ham, fel hyn y mae yn rhaid i tithau wneuthur, ffôr hag y Pethau hynny ag fy wedi eu heglur wahardd yng Air Duw. "Cadw dy Droed ymhell oddiwrthi, ac na nesa" "at Ddrws ei Thŷ hi, Ffordd i Uffern yw ei" "Thŷ hi, yn deiscyn i Ystafelloedd Angau." (*Diha.* Pen. v. a'r Ben. vii.) Ac felly am bob Peth nad yw yn y Ffordd, cymmer Ofal am dano, nad elech heibio iddo, na thyred yn agos atto, na fasnach ddim ag ef, *Felly rhed.*

Y Trydydd Cyfarwyddyd.

Nid hyn yn unig, ond yn y Lle nefaf, y mae yn rhaid i ti ymddiosc o'r holl Bethau hynny, ag fydd yn crogi wrthyt, i'th rwyfiro yn dy Ffordd i Deyrnas Nefoedd, megis Cybydd-dod, Balchder, Trachwant, neu beth bynnag y mae dy Galon yn tueddu atto, ag a ddichon dy attal yn

yr

yr Yrfa nefol hon, Nid yw'r Dynion ag sy'n
 rhedeg am Gyngwyfl, os byddant am ennill yn
 gyftal a rhedeg, yn arfer ymdrafferthu, neu
 ddwyn y Pethau gyda hwynt a ddichon eu
 rhwystro yn eu rhedegiad. *Y mae pob un ar fy yn*
ymdrechu, yn ymgadu ymhob peth. Hynny yw,
 y mae yn troi pob peth heibio a ddichon bod
 mewn un Ffordd yn anfantais iddo; fel ag y
 dywed yr Apostol, *Gan roi heibio bob pwys, a'r*
Pechod sydd barod i'n hamgylchu, trwy Amynedd
rhediwn yr Yrfa a osodwyd o'n blaen ni. Nid yw
 ond ofer beth i ti i siarad am fyned i'r Nef-
 oedd, os gadawi dy Galon i ymallyd yn y
 Pethau hynny a'th rwystru. Oni ddywedech i
 fod y cyryw Ddyn mewn Perygl o golli, er
 ei fod yn rhedeg, os bydd yn llanw ei logellau
 a meini, yn crogi gwiscoedd trymion ar ei yf-
 cwyddau, ac escidiau mawrion afluniaidd ar ei
 Draed? Felly y mae yma, yr wyt yn son am
 fyned i'r Nefoedd, ac etto yr wyt yn llanw dy
 logell a meini, sef, llanw dy Galon a'r Byd hwn,
 yn gadael iddo i ymgrogi ar dy yfswyddau, yng-
 hyd a'i Elw a'i Bleierau; Och, Och, yr wyt
 yn mawr gamfynnied: Os wyt am ennill,
 rhaid it' i ymddiofc, y mae yn rhaid it' roi
 heibio bob pwys, y mae yn rhaid it' i ymgadu
 ymhob peth. Y mae yn rhaid i ti redeg felly.

Y Pedwarydd Cyfarwyddyd.

Gochel gau-llwybrau, cymmer ofal rhag troi
 i'r mân heolydd hynny ag sydd yn tywys allan
 o'r Ffordd: Y mae llwybrau ceimion, llwybrau
 lle y mae Dynion yn myned ar gyfr-goll,
 llwybrau ag sy'n arwain i Angau a Dampedig-
 aeth, ond cymmer ofal rhagddynt oll. Y mae
 rhai o honynt yn beryglus o herwydd *Arferion*,
 a rhai o herwydd *Egwyddorion*, *Esay lix. 7, 8.*
Dthar. iii. 17. a'r vii. 25. Na feddwl am dan-
 ynt

ynt; meddwl am y llwybr o'th flaen, edrych yn union-gyrch o'th flaen; nā thro i'r Llaw ddeheu, nag i'r aswy, ond edryched dy Lygaid yn gywir yn y blaen, ie yn union-gyrch o'th flaen, *Ystyria lwybr dy Draed, a threfner dy holl Ffyrdd yn uniawn, Na thro ar y Llaw ddeheu, nac ar y Llaw aswy, symmud dy Droed oddiwrth ddrygioni, Dihar. iv. 26, 27.* O herwydd nad yw'r cyngor hyn yn cael ei dderbyn mor ddifrifol ag y mae yn cael ei roddi yw'r achos o'r holl neidio o Farn i Farn, bwhwman Ffordd hyn, a Ffordd accw, o'r Heol hyn, i'r Heol accw, ag felly colli'r Ffordd i'r Deyrnas, Er nad yw Ffordd y Nefoedd ond un, etto y mae llawer o Groes heolydd, a llwybrau ceimion yn ystlyfu arni, fel y gallaf ddywedyd. Ac etto, er mae yn Nheyrnas Nefoedd y mae'r Ddinas fwyaf, etto y Croes-llwybrau a droedir fynnychaf, i'r Ffyrdd hynny y mae y rhan fwyaf o fforddion yn myned; o herwydd pa ham y mae yn anhawdd cael Ffordd y Nefoedd, ac mor anhawdd i ymgadw ynddi o herwydd y rhai'n. Er hynny ei gid y mae yn yr Achos hyn, fel gyda'r Butain yn *Ierico*, yr oedd ganddi un Llinyn o edau goch yn y ffenestr, wrth ba un yr adnabuwyd ei Thy hi. *Josua ii. 18.* Felly yma, y mae'r ffrydiau cochion o Waed Crist yn llifo ar hyd yr holl Ffordd i Deyrnas Nefoedd; O herwydd pa ham edrych at hynny, gwel dy fod yn cael taenelliad Gwaed Crist ar y Ffordd, ac os ydwyt, cymmer gysur, yr wyt ar y iawn Ffordd; ond cymmer ofal rhag twyllo dy hun a lledrith; canys di elli fyned i ryw gau Heol neu Ffordd; ond rhag i ti gamfynnied, ystyria, er i'r Ffordd edrych byth mor hyfryd, etto onid wyt yn cael ar hyd canol y Ffordd wedi ei ysgrifennu â Gwaed Calon Crist ei fod ef, *Wedi dyfod i'r Byd i gadw Pechadur-*

iaid, a'n bod yn cael ein cyfiawnhau, er ein bod yn Annuwïol; Gochel y Ffordd honno; canys dyma'r Peth y mae'r Apostol yn ei feddwl pan y mae yn dywedyd, *Y mae i ni hyjdra i fyned i mewn i'r Cyssegr trwy Waed Jefu, ar hyd Ffordd newydd a bywiol yr hon a gysegrodd efe i ni trwy'r Llen, sef ei Gnawd.* Pa mor hawdd o beth yw i'r Diafol yn ein Dyddiau hyn i fod yn rhy gyfrwys i Eneidiau tlodion, trwy alw ei gau lwybrau ef ei hunan y Ffordd i'r Deyrnas? Os gwaeddir y cyfryw Farn neu ddychymmig i fynu gan un, neu ragor, ac i'r Diafol osod yr Ysgrifen hon a arni, (dyma Ffordd Duw) pa mor fuan, pa mor awyddus, ac yn bentyrrau y mae Eneidiau tlodion anwybodus yn taslu eu hunain ymaith arni; yn enwedig os bydd wedi ei dwbio trosti ag ychydig o Weithredoedd moesol, os bydd cystal a hynny? Hyn yw'r achos, o herwydd nad yw Dynion yn adnabod cau lwybrau wedi eu gwyn-galchu oddiwrth yr union Ffordd i Deyrnas Nefoedd. Y maent etto heb ddyscu adnabod y gwir Grist, a pha beth yw ei Gyfiawnder ef, nid oes ganddynt ychwaith wir Deimlad o'u Hanalluogrwydd eu hunain, eithr y maent yn hyderus, yn falch, yn rhyfygus, ac yn hunan-dybus. Ac am hyn

Y Pumbed Cyfarwyddyd.

Na edrych yn rhy uchel yn dy Daith tua'r Nefoedd. Chwi wyddoch nad yw Dynion sy'n rhedeg Gyrfa yn arfer llygadrythu a syllu Ffordd hyn a Ffordd accw, nid ydynt yn arfer ychwaith i godi eu Llygaid yn rhy uchel, rhag digwydd iddynt trwy syllu gormod a'u Llygaid ar ol Pethau eraill yn y Cyfamser dramgwyddo a fyrthio. Y mae yr un modd yma, os bydd i ti syllu a llygadrythu ar ol pob Opiniwn a Ffordd ag sy yn dyfod i'r Byd, hefyd os ceisi

chwilio gormod i *ddirgelion Arfaeth Duw*, neu
 afael dy Galon i dderbyn gormod o Gwestiynau
 ynghylch rhyw Bethan cymmen, ffol, a chyf-
 rwys ti elli drangwyddo a syrthio fel ag y
 gwnaeth cannoedd yn *Llaegr i Benrhydd-did* a
Chivaceriaeth iw tragwyddol Ddlnifr, oddieithr
 i ryfeddol weithrediad Gras Duw i gael ei ofod
 allan yn fuan iw dychwelyd yn ol drachefn.
 Cymmer ofal gan hynny, na ddilyn yr Ysbryd
 balch hwnnw sy'n methu bodloni, fel y Diafol,
 iw gyflwr ei hunan. Yr oedd Ysbryd godidog
 yn *Dafydd* pan y dywedodd, *O Arglwydd nid*
ymfalchiodd fy Nghalon, ac nid ymdderchafodd
fy Llygaid: ni rodiais ychwaith mewn Pethau
rhyfawr, a rhy uchel i mi. Eithr gosodais a
gostyngais fy Enaid, fel un wedi ei ddiddysnu
oddiwrth ei Fam: Fy Enaid sydd ynnof fel un
wedi ei ddiddysnu, Sal. 131. 12. Felly rhed dithau
 Y Chweched Cyfarwyddyd.

Cymmer ofal na byddo dy glust yn agored i
 bob un a alwo ar dy ol pan fydddech ar dy
 Daith. Chwi wyddoch am Ddynion sy yn
 rhedeg, os galw neb ar eu hol, gan ddywedyd
 y mae arnom eisiau chwedleua â chwi, neu
 peidiwch a rhedeg yn rhŷ fuan, a chwi a gewch
 ein Cwmpeini ni gyda chwi, os byddant yn
 rhedeg am ryw beth mawr, y maent yn ar-
 ferol a dywedyd: Och ni allaf aros, y mae
 brys mawr arnaf, attolwg peidiwch a chwed-
 leua â mi yn awr, ni allaf ychwaith aros wrth-
 ych, yr wyf yn rhedeg am Gyngwyftl, os en-
 nillaf, mi a wnaf fy hunan byth, os collaf, mi
 andwyaf fy hunan byth, o herwydd pa ham na
 rwystrwch fi. Fel hyn y mae Dynion doeth
 pan font yn rhedeg am Bethau llygredig, ac
 fel hyn y dylit tithau wneuthur; ac y mae
 gennyf fwy o achos i wneuthur felly, nag y
 sydd ganthynt hwy, yn gymmaint nad ydynt

hwy ond yn rhedeg am Bethau di-barhâd, ond tydi am Ogoniant anillygredig. Yr wyf yn rhoi rhybudd i ti mewn pryd, gan wybod y cai di ddigon i alw ar dy ol, megis y Diasol, Pechod, y Byd hwn, Cwmpeini ofer, Pleserau, Elw, parch Dynion, Esmwythder, mawredd, balchder, ynghyd a lliaws aneirif o'r cyfryw Gymdeithion; un yn gwaeddi, *aros wrthyf fi*, y llall yn dywedyd, *Paid a'm gadael innau yn ol*; a'r trydydd yn dywedyd, *Cymmer fi gyda thi*. Pa beth, medd y Diasol a ydych yn myned heb eich Pechodau, eich Pleserau a'ch elw? A ydych mewn cymmaint brŷs? A ellwch ddim aros a chymmeryd y rhai'n gyda chwi? A adewch eich Cyfeillion a'ch Cymdeithion ar eich hol? A ellwch ddim gwneuthur fel ag y mae eich Cymdogion yn gwneuthur? Dwyn y Byd, Pechod, Chwant, Pleser, Elw, a pharch Dynion gyda chwi? Cymmer ofal na bo dy glust yn agored, i'r weniaith hynny ag sy'n tontio, yn denu, yn hudo, ac yn dryfu Eneidiau i'r Enaid-fugn bydewau hynny. *Fy Mab, medd Solomon, os Pechaduriaid a'th ddenant, na chytuna a hwynt. Dihar. i. 10.*

Chwi a wyddoch pa mor goffawr a fu gwrando ar Weniaith Putain i'r Gwr ieuange ac y mae Solomon yn son am dano yn *Dihar*, feithfed bennod, "Hi a'i troes ef a'i haml
 " Eiriau teg, ac a gweniaith ei Gwefusau hi
 " a'i cymhellodd ef, efe a'i canlynodd hi ar
 " frys fel yr Ych yn myned i'r Lladdfa, neu
 " fel Ynfyd yn myned i'r Cyffion i'r gosbi;
 " ie mor belled, hyd oni deryllio'r Saeth ei
 " Afu ef, ---- heb wybod ei bod yn cerbyn ei
 " Einioes ef. Yn awr gan hynny (medd
 " efe) fy Meibion gwrandewch arnaf, ac yst-
 " yriwch Eiriau fy Ngenau; Na thuedded dy
 " Galon

“ Galon at ei Ffyrdd hi, na chyfeilliorna ar
 “ hyde ei Llwybrau hi, canys llawer a gwym-
 “ podd hi yn archolledig; ie, Gwyr grym-
 “ mus lawer a laddodd hi; (hynny yw a gad-
 “ wodd hi allan o'r Nefoedd) Canys Ffordd
 “ i Uffern yw ei Thy hi, yn discyn i 'Stafell-
 “ oedd Angau. ” Enaid, cymmer y Cyngor
 hyn, a dywed i Satan, Pechod, Chwant, Ple-
 ser, Elw, Balchder, Ffryns a Chymdeithion,
 a phob Peth arall, gadewch lonydd i myfi, se-
 fwch ymaith, na ddewch yn agos attaf, canys
 yr wyf yn rhedeg am y Nefoedd, am fy Enaid,
 am Dduw, ac am Grist, rhag Uffern a Damned-
 igaeth dragwyddol; os ennillaf, mi ennillaf y
 swbl, os collaf mi gollaf y cwbl; gadewch fi
 yn llonydd, ni allaf wrando dim arnoch. Felly
 rhed.

Y Seithfed Cyfarwyddyd.

Yn y lle nesaf, na ddigalonna er i ti gyfar-
 fod a chynnifer byth o Wrthwynebiadau yn
 dy Daith. Os na ddichon Satan ennill y Dyn
 sy yn ymroi am y Nefoedd trwy Weniaith,
 fe wna ei orau ei ddigalonni trwy Wrthwyneb-
 iadau; gan ddywedyd, Pechadur wyt ti, ti a
 dorraist Gyfraith Duw, nid ydwyf wedi dy
 othol, ti ddaethost yn rhŷ ddiweddar, y mae
 Dydd Gras wedi myned heibio, nid yw Duw
 yn prifio am danat, y mae dy Galon yn halog-
 edig, un diog wyt ti, gyd a Chant o Feddyliau
 gwan-galonus eraill; ac fel hyn yr oedd gyda
Dafydd pan y dywedodd, “ Diffigiafwn pe na
 “ chredafwn weled Daioni yr Arglwydd yn
 “ Nhir y rhai byw, *Sal. xxvii. 13.* Fel pe
 dywedasai, fe ddarfu i'r Ddafol ruo arnaf yn y
 syfryw fodd, ac yr oedd fy Nghalon innau
 cynddrwg, fel pe buafwn yn barnu yn ol fy
 Nheimplad a'm Profiad, mi fuafwn wedi llwyr
 wallgosi;

wallgofï ; ond mi a ymddiriedais i Grift yn yr
 Addewid, ac mi a edrychais ar i Dduw i fod
 cystal a'i Addewid, i gymmeryd Trugaredd
 arnaf anheilwng Bechadur ; a hyn yw 'r Peth
 a'm calonnogodd ac a'm cadwodd rhag diffigio.
 Ac fel hyn y mae yn rhaid i tithau i wneuthur
 pan y bo Sâtan, neu'r Ddeddf, neu dy Gyd-
 wybod dy hunan yn myned oddiamgylch i' thr
 ddigalonni, naill ai trwy Fawredd dy Bechod-
 au, Drygioni dy Galon, Meithder y Ffordd,
 Colled Mwyniant allanol, y Casineb a gei gan
 y Byd, a'r cyffelyb, yna rhaid it' i galonno-
 gi dy hun â Rhadlonrwydd yr Addewidion,
 Calon-dynerwch Crist, Haeddedigaethau ei
 Waed, Rhadlonrwydd ei Wahoddiadau iddy-
 fod i mewn, Mawredd Pechodau eraill a gaf-
 odd Maddeuant eisioes, ac i fod yr un Duw
 trwy yr un Crist, yn dal allan ei Ras yn awr
 mor rhad ag erioed. Os nid dyma dy Fyfy-
 rddau ni wnai ond teithio yn hwyr-drawn
 iawn tua'r Nefoedd, onid wyt yn rhoi pob
 Peth i fyned ar goll, ac yn torri ymaith oddi
 wrth eu canlyn byth ymhellach ; o herwydd
 pa ham, meddaf, cymmer Galon yn dy Daith,
 a dywed wrth y rhei'ny ag sy yn ceisio dy Ddi-
 nistr, " Na lawenycha i'm herbryn fy Ngelyn-
 " es, pan syrthiwyf, cyfodaf ; pan eisteddwyf
 " mewn Tywyllwch yr Arglwydd a lewyrcha
 " i mi, *Micah. vii. 8.* Felly rhed.

Yr Wythfed Cyfarwyddyd.

Cymmer Ofal rhag tramgwyddo wrth y Groes
 fy raid it' i fyned heibio iddi cyn y delech i'r
 Nefoedd. Y mae yn rhaid i chwi ddeall (fel
 ag y dywedais ychydig eisioes) nad oes un
 Dyn yn myned i'r Nefoedd nad yw yn rhaid
 iddo i fyned heibio i'r Groes. Y Groes yw'r
 Nod mawr sy yn sefyll ar y Ffordd heibio yr
 hwn

hwn y mae yn rhaid i bob un ag fy yn myned i Ogoniant deithio. Trwy lawer o Orthrym-
derau y mae yn rhaid i ni fyned i Deyrnas
Dduw. *Act. xiv. 22.* Ie, a phawb a ewyll-
yho fyw yn dduwiol yn Nghrist Jesu a eilydir.
Os ydwyf yn y Ffordd i'r Deyrnas, fy Mywyd
trofot oni ddeui yn fuan at y Groes; (yr Ar-
glwydd a wnel na thrangwyddech wrthi a
throi yn ol drachefn.) “ Os daw neb ar fy ol i
medd Crist, ymwaded ag ef ei hun, a chym-
mered i fynu ei Groes beunydd, a chanlyned fi.
Y mae'r Groes yn sefyll, ac hi Tafodd i fynd
o'r Dechreuad fel Ffordd-nod i Deyrnas Nef-
oedd. Chwi a wyddoch os gofyn un i chwi
y Ffordd i'r lle hyn a'r lle, er gwell Cyfar-
wyddyd, chwi a ddywedwch wrtho, nid yn
unig dyma 'r Ffordd, ond hefyd chwi a ddy-
wedwch, y mae yn rhaid i chwi i fyned
heibio i'r cyfryw Lidiart, heibio i'r cyfryw
Gamfa, y cyfryw Lwyn, Pren, Pont, neu'r
cyffelyb. Felly yn gymmwys y mae yma, A
wyt yn ymofyn am y Ffordd i'r Nefoedd?
Mi a ddywedaf i ti, Crist yw 'r Ffordd, iddo
ef y mae yn rhaid i ti i ddyfod, i'w Gysfawn-
der ef i'gael dy gysfawnhau; ac os ydwyf yn-
tho ef ti well'r Groes yn fuan, ac sy raid it i fy-
ned yn agos iawn heibio iddi, y mae yn rhaid
it i gysfwrdd â hi, ie, y mae yn rhaid i ti ei
chymmeryd hi i fynu, o ni's gwnai di a'i yn
fuan allan o'r Ffordd fy'n tywys i Deyrnas
Nefoedd, i ryw Groes-lwybrau fy'n tywys i
Ystafelloedd Angau.

Tri eili adnabod y Groes wrthi y chwe Peth
hyn.

1. Y mae i'w hadnabod yn yr Athrawiaeth
o Gysfawnhad. 2. Yn yr Athrawiaeth o Farw-
had.

had Llygredigaethau. 3. Yn yr Athraw-
iaeth o Barhad mewn Gras. 4. Mewn Hun-
an-ymwadiad. 5. Mewn Amynedd. 6. Mewn
Cymundeb â'r Saint thodion. Yn

1. Yn yr Athrawiaeth o Gyfiawnder, y
mae llawer o'r Groes i'w chael yn honno; y
mae yn gorfod ar y Dyn ddiogddes Dinistr ei
Gyfiawnder ei hunan am Gyfiawnder un arall.
Nid gorchwyl hawdd yw hwn i Ddyn ei wne-
thur. Yr wyf yn sicr i chwi y mae yn rhaid
dir-dynnu pob gwthien sy'n ei Galon cyn y
delo i ymostwng i hynny. Beth, i Ddyn h
ymwadu, ymwrthod, a thafu ymaith ei holl
weddiau, dagrau, elusennau, cadw'r Sabbath-
au, gwrando, darllain, ynghyd a phob Peth
arall, a'u cyfrif oll yn felldigedig, a bod yn
llwyr fodlon ynghanol teimlad o'i Bechodau
i dafu ei hunan yn hollol ar Gyfiawnder ac
Ufudd-dod Dyn arall, gan ffeiddio ei eiddo ei
hun, a'i gyfrif fel Pechod marwol, fel trosedd
cyhoeddus o'r Gyfraith; meddaf, i wneuthur
hyn yn weithredol ac yn wirioneddol yw'r
ddarn fwyaf o'r Groes, o herwydd pa ham y
mae Paul yn galw yr unig Beth hyn yn ddi-
ogddes colled; Phil. iii. Ne y mae yn dywedyd
"Er mwyn yr hwn y'm COLLEDWYD
"ymhob Peth, (yr hyn oedd ei Gyfiawnder
ei hunan yn bennaf) "fel yr ennillwn Grist,
"a'm cael ynddo of heb (ond yn ymwrthod)
"fy nghyfiawnder fy hun. Dyna'r Cyntaf,

2. Y mae hefyd lawer o'r Groes yn yr Ath-
rawiaeth o Farwriad. A ydyw yn beth hawdd
i Ddyn i ofod dwylo ar ei Opiniynau haloged-
ig, ar ei Bechodau ffaidd, ei Bechodau myn-
wefol, ar ei Bechodau hyfryd, hoff, ac amstyl,
yr rhai sy'n glynu mor agos wrtho ac y mae ei
Gnawd yn glynu wrth ei escryn? Beth, colli'r
holl

holl hardd Bethau hynny, ag y mae fy Llygaid yn eu gweled am y Pethau hynny na welodd fy Llygaid erioed mo honynt? Beth, colli fy Malchder, fy Nghybydd-dod, fy Nghyfeillion ofer, fy Nifyrrwch a'm Pleserau, a'r lleill? Meddaf i chwi nid gwaith hawdd yw hyn, pe b'ai, pa raid wrth yr holl Weddiau, Ocheneidiau, a'r Gwiliadwriaethau?

Pa hargyfyddym mor hwyrfrydig iddo? Ie, oni welwch chi Dynion yn hytrach nac yr elont yn ei gylch yn anturio hyd yn oed colli eu Heneidiau, y Nefoedd, Duw, Crist, a'r cwbl. Beth yw meddwl yr holl oedl, a'r holl ddodi heibio hynny gan ddywedyd, " aros ychydig " yn hwy, y mae yn anhawdd gennyf ymadael " a'm Pechodau mor jeuangc ac mewn Jechyd. Drachefn, pa beth yw y Rhefwm y mae eraill yn ei wneuthur mor hannerog, mor oer ac mor anfynych, er eu hargyhoeddi drachefn a thrachefn, ie, ac hefyd addo gwellau, ac etto 'r cwbl yn ofer. Yr wyf yn sicri chwi, nad yw torri ymaith y Fraich ddeheu, a thynnu ymaith y Llygad deheu yn hyfryd gan y Cnawd.

Yn drydydd, Y mae'r Athrawiaeth o Barhad hefyd yn Groes i'r Cnawd, yr hyn yw nid yn unig i ddechreu ond i ddal i maes, nid yn unig i gynnig yn deg, gan ddywedyd, mi ddymunwn gasl y Nefoedd, ond i adnabod Crist, i wisgo Crist, ac i rodio gyda Christ, a dyfod felly i'r Nefoedd. Yn wir nid yw yn Fatter mawr i ddechreu edrych am y Nefoedd, i ddechreu ceisio'r Arglwydd, i ddechreu ymwrthod a Phechod; ond O Matter mawr yw parhau yn Ewyllys Duw! Medd Duw, *Y mae Ysbryd arall yn fy Ngwas Caleb, fe ddarfu iddo fy nghyflawn ddilyn* (fy nilyn yn wastadol, parhau

hau i fy nilyn) *efe a etifedda'r Tir, Num. xiv.*
 24. Fe syrthiodd y rhan fwyaf o'r amryw
 Filoedd o Feibion *Israel* yn eu Cenedl yn fyrr
 o barhâd yn eu taith o'r *Aipht* i Wlad *Canaan*.
 Yn wir hwy aethant at y Gwaith ar y cyntaf
 yn gryn ewyllysgar, ond yr oeddynt yn Geg-
 gyfyng iawn, hwy aethant yn fuan i maes o
 anadl, ac a ddychwelasant yn eu Calonnau yn
 ol i'r *Aipht*.

Matter hawdd yw i Ddyn i reid yn galed
 tros ychydig, tros gyfair, tros Filtir neu
 ddwy, ond i barhau tros Gant, tros Fil,
 tros ddeng Mil o Filltiroedd, y mae'n rhaid i'r
 Dyn a wnelo hyn i ddisgwil cyfarfod a'r Groes,
 Poen, a Blinder i'r Cnawd, yn enwedig, os
 ydyw fel ac y mae yn teithio yn cyfarfod a
 drysni a ffoesydd, a rhwystrau eraill, ag sy'n
 gwneuthur ei Daith yn fwy Poen-fawr.

Ie, oni welwch yn feunyddiol a'ch Llygaid
 fod Parhâd yn rhan fawr o'r Groes, pa ham
 ynteu y mae Dynion yn blino mor fuan? Mi
 allwn gyfeirio bys at lawer, wedi iddynt gan-
 lyn Ffyrdd Duw; ynghylch deuddeng Mis,
 eraill fe allai ddwy, tair, neu bedair (rhai mwy
 rhai llai) o Elynnyddau, a gurwyd allan o anadl
 gan y Gwynt, a gymmerasant i fynu eu lletty
 a'u gorphwysfa cyn iddynt fyned i hanter y
 Ffordd i'r Nefoedd, rhai yn y Pechod hyn,
 rhai yn y Pechod accw, ac a ddywedasant yn
 ddirgel, ie, fe ddywedodd rhai yn gyhoeddus,
 i fod y Ffordd yn rhŷ gul, yr yrfa yn rhŷ hir,
 Crefydd yn rhŷ sanctaidd, ni allaf fi barhau,
 ni allaf fyned un cam ymhellach.

Felly hefyd am y tri eraill, sef, Amynedd,
 Hunan-ymwadiad, Cymundeb, a Chydym-
 deimlad, a Chyfranniad i'r Saint flodion. Pa
 mor anhawdd yw'r Pethau hyn? Matter hawdd
 iawn i'w i Ddyn ymwadu a Dyn arall, ond

Nid yw yn Fafterhawdd i un ymwadu ag ef ei hun; ymwadu a fy hun o Gariad at Dduw, at ni Edengyl, at ei Saint, ymwadu a'r Pantais hyn, a'r Ellw accw, ie, ymwadu a'r hyn a allwn yn gyfreithlon ei wneuthur, oni bai eu teatgwyddo hwy. Nid yw'r Ysgrythur hon-
 ao yn cael ei darllain ond yn anfynych ac yn anfynychach yn cael ei chyflawnu mewn Ym-
 arferiad, fy yn dywedyd, Os yw Bwyd yn
 chwystro ~~ffrawd~~, ni fwyttaf Gig byth, i Cor.
 viii. 13. Aynni y rhai ydym gryfion, a ddylem
 gynnal Gwendid y rhai Gwecniad, ac nid
 rhyngu ein Boddein hunain. Rhuf. xv. 1. Ond
 pa mor ffromwyllt, mor heinyf, mor ddryg-
 naws, ac mor hunan-ymroddgar yw'r Cyffred-
 inblwydd o Brosffeswyr y Dydd Meddyw? Hef-
 yd pa mor lleied o ystyried y Tlawd, oddleithr
 dywedyd, Ymdwymych ac ymddigonwch, Jaco
 ii. 16. Ond Gwaith anfynych jaw'n yw rho-
 ddi; yn enwedig rhoddi i un tlawd; meddaf i
 chwi y mae pob Peth yn groes i Gig a Gwaed;
 Fergaiff y Dyn sy'n cadw Llygad gwiliadwrus
 ari ei Gnawd, ac hefyd yn meddu rhyw Fesur
 o Nerth yn ei erbyn i brofi ei Galon yn y
 Pethau hyn fel Ceffyl tarfedig, a farchocceir
 heb un Ffrwyn i w reoli, yn barod i darfu wrth
 bob Peth anhyfryd ganddo, ie, ac yn barod i
 redeg ymaith gwneled y Marchocceawr ei
 thaf.

Y Groes sy'n cadw y rhai sy'n cymmeryd eu
 cadw allan o'r Nefoedd. Yr wyf yn credu
 oni bai'n Groes, y byddai gennym ugain Pro-
 ffeswr am bob un ag fydd; ond y Groes yma
 sy yn anafu'r cwbl.

Y mae rhai Dynion, fel ag y dywedais o'r
 blaen, pan ddelont at y Groes, ni allant fyned
 ddim pellach, ond yn ol y rhedant at eu Pech-
 odau.

edau. Y mae eraill yn tramgwyddo wrth, ac yn torri eu Gyddfau; eraill drachefn pan welont y Groes yn agosau, y maent yn troi ar y nailltu, ar y llaw ddeheu, neu'r aswy, ac felly yn meddwl myned i'r Nefoedd ryw Ffordd arall; ond, O hwy gant eu twyllo! "Pawb a'r fy yn ewyllysio byw yn dduwiol " yn Nghrist Jesu a erlydir," neu yn ol rhai Cyfieithiadau *Saesonaeg*, Y mae yn rhaid yn sicr iddynt i ddioddef Erledigaeth, 2 *Tim.* iii. 12. Deliwch graff sylw, Y mae yn rhaid yn sicr iddynt i ddioddef Erledigaeth. Nid oes ond ychydig pan y delont at y Groes ag fydd yn gwaeddi, *Groesaw Groes*, fel ag y gwnaeth rhai o'r Merthyron a'r Stanc yr oeddynt i gael eu llosgi wrthi: o herwydd pa ham os cyfarfyddi a'r Groes pa fodd bynnag yn dy Daith paid a digalonni, a dywedyd, Och yn awr pa beth a wna? Ond yn hytrach cymmer Galon, gan wybod mae heibio i'r Groes yw'r Ffordd i'r Deyrnas. A ddichon Dyn i gredu yn Nghrist heb gael ei gasau gan y Diafol? A ddichon Dyn wneuthur Proffes hyfryd argyhoeddedig o'r Crist hwn, a Phlant y Diafol ddal eu Tafodau? A ddichon Tywyllwch gytuno â Goleuni? Neu'r Diafol oddef i Grist Jesu i gael ei anrhydeddu trwy Ffydd ac Ymarweddiad nefol, a gadael yr Enaid hwnnw yn llonydd? A ddarllenafoch erioed, fod y Ddraig yn erlyd y Wraig, *Datc.* xii. A'r hyn y mae Crist yn ei ddywedyd "Yn y Byd Gorthrymder a gewch." *Joan* xvi. 33.

Y Nawfed Cyfarwyddyd.

Deisyf ar Dduw i wneuthur y ddau Beth hyn i ti; yn gyntaf, goleuo dy ddealltwriaeth. Ac yn ail, ennyn dy ewyllys. Os gwneir ond y ddau Beth hyn effeithiol, nid oes Achos

ni nad a'i yn ddiogel i'r Nefoedd.

Un o'r Rhesymmau mawrion pa ham y mae Gwrywaid a Benywaid yn prifio'r Byd arall mor lleied, yw, o herwydd eu bod yn gweled mor lleied o hono; ac o herwydd bod eu Dealltwriaethau wedi eu tywyllu y maent yn gweled mor lleied o hono. O herwydd pa ham y mae *Paul* yn dywedyd, *Eph. iv. 17, 18.* wrth y rhai Crediniol, *Na rodiwch chwi mwyach fel y mae'r Cenhedloedd eraill yn rhodio yn Oferedd eu Meddwl, wedi tywyllu eu deall wedi ymddieithrio oddiwrth Fuchedd Duw trwy yr Anwybodaeth (neu'r Ynfydrwydd) sydd ynddynt, trwy Ddallineb eu Calon.* Na rodiwch fel y rhe'iny, na redwch gyda hwynt. Och Eneidiau tlodion, y mae eu Dealltwriaethau hwy wedi eu tywyllu, a'u Calonau wedi eu dallu, a thyna pa ham y mae eu Meddyliau mor ddi bris am Jesu Grist, ac Jechydwrjaeth eu Heneidiau. Canys pan delo Dynion i weled Pethau'r Byd arall, pa fath Dduw, pa fath Grist, pa fath Nefoedd, a pha fath Ogoniant tragwyddol sydd i'w fwynhau; pan welont hefyd i fod yn bosibl iddynt i gael Hawl ynthynt; meddaf i chwi, fe wna iddynt i redeg trwy dew a theneu i'w mwynhau. Pan cafodd *Moses* olwg ar hyn gan fod ei ddealltwriaeth wedi ei oleuo, "Ni ofnodd Lid y Brenhin, ond fe ddewisodd yn hytrach i ddio-
 " ddef gyda Phobl Dduw, na chael Mwyn-
 " iant Pechod dros Amser. Fe wrthododd i
 " gael ei alw yn Fab Merch *Pharo*, *Heb. xi. 24.*
Ec. Gan ei farnu yn Olud rhyfeddol, i gael ei gyfrif yn deilwng cymmaint ag i ddiodes tros Grist gyda'r Saint tlodion diystyredig; a hynny o herwydd ei fod yn "Gweled yr
 " anweledig ac yn edrych ar daledigaeth y
 " Gwob-

" Gwobrwy." Ac am hyn y mae'r Apon
 mor fynych yn gweddio yn ei Epistolau at y
 Saint, sef, " Iddynt i wybod beth yw gobaith
 " Galwedigaeth Duw, a pheth yw Golud
 " Gogoniant ei Etifeddiaeth yn y Saint. A
 " pheth yw lled a hŷd, uwchder a dyfnder
 " Cariad Crist yr hwn fydd uwchlaw Gwy-
 " bodaeth," *Eph.* i. 18. a'r iii. 18, 19. Gan
 hynny gweddia ar i Dduw i oleuo dy Ddeall-
 twriaeth, fe fydd hynny yn gynnorthwy mawr
 i ti, fe'th nertha i ddioddef llawer brwydr gal-
 ed tros Grist; fel ag y mae *Paul* yn dywedyd,
 " Wedi eich goleuo y dioddefasoch ymdrech
 " mawr o Helbulon, --- a gymmerasoch eich
 " ysbeilio am y Pethau oedd gennych yn
 " llawen, gan wybod fod gennych chwi eich
 " hunain Olud gwell yn y Nefoedd, ac un
 " parhaus." Pe b'ai dlws byth mor werth-
 fawr yn gorwedd yn gymmwys yn Ffordd
 Dŷn, oni bydd yn ei weled, fe fathr arno yn
 hytrach nac ymostyngo am dano, a hynny o
 herwydd nad yw yn ei weled. Felly y mae
 yma, er bod y Nefoedd byth mor werthfawr,
 a thithau byth mewn cymmaint eisiau o honi,
 etto onid wyt yn ei gweled, hynny yw, onid
 yw dy Ddealltwriaeth wedi ei agoryd neu ei
 oleuo iw gweled, ni bydd i ti byth ei phrifio :
 O herwydd pa ham llêf ar yr Arglwydd am ol-
 euol Ras, a dywed, Arglwydd, agor fy Llygaid
 deillion; tynn ymaith y llen oddiar fy Nghalon
 dywyll, dangos i mi Bethau'r Byd arall, a gad
 i mi i weléd eu Meluster, Gogoniant, a'u
 Hardderchawgrwydd er mwyn Crist. Dyma'r
 Peth cyntaf.

Y degfed Cyfarwyddyd.

Llef ar Dduw i ennyn dy Ewyllys hefyd a
 Phethau'r Bŷd arall. Canys pan y byddo

Ewyllys Dyn wedi llwyr ymosod i wneuthur rhyw beth, y mae yn rhaid mae rhyw beth caled iawn a'i rhwystra i ddwyn oddiamgylch ei amcan. Pan oedd Ewyllys *Paul* wedi llwyr ymroddi i fyned i *Jerusalem*, (er rhag-arwyddo iddo yr hyn a ddioddefai ymo) ni ddigalonodd ddim; naddo, medd efe, *Parod* (neu ewyllysgar) *wyf fi, nid i'm rhwymo yn unig, ond i farw hefyd yn Jerusalem, er mwyn enw yr Arglwydd Jesu.* Yr oedd ei Ewyllys wedi ei hennyn o Gariad at Grist o herwydd pa ham ni allodd yr holl Gymmelliadau a allwyd eu defnyddio dyccio dim. *Aët. xxi. 11, 12, 13.*

Eich Pobl hunan-ewyllysiol, ni wylwch neb pa beth a wneir iddynt; yr ydym yn arfer dywedyd fe fydd hwn a hwn ei Ewyllys ei hunan gwnewch a fynnoch iddo. Yn wir y mae cael y cyfryw Ewyllys am y Nefoedd yn fantais ryfeddol i'r Dŷn ag fy wedi ymrwymo i redeg yr Yrfa yno; medd y Dŷn ag fy wedi ymroi, a'i Ewyllys wedi ymsefydlu, mi a wnaif fy ngorau i fanteisio fy hun, ac mi wnaif fy ngwaethaf i luddias fy Ngelynyon; ni rof ddim i fynu cyhyd ag y gallwyf sefyll; myfi ai mynhaif, neu mi gollaf fy mywyd; *Pe lladdai fi etto mi a ymddiriedaf ynddo, Job. xiii. 15. Ni'th ollyngaf oni'm bendithi, Gen. xxxii. 26.* Mi wnaif, mi wnaif, mi wnaif, Or fendigedig Ewyllys ennynnedig am y Nefoedd! pa beth fy gyffelyb iddi! Os bydd Dyn yn ewyllysgar fe fydd dadleu yn Fatter o Annogaeth; ond os yn anewyllysgar, yna fe fydd rhyw ddadleu yn perh Gwan-galondid; y mae hyn iw weled mewn Saint a Phechaduriaid; yn y rhei'ny ag fydd yn Blant Duw, ac hefyd yn y rhei'ny ag fydd yn Blant Diafol. *Megis*

Yn gyntaf, Yr hên Saint gynt, am eu bod yn

yn ewyllysgar a chiwedi ymroi am y Nefoedd, pa beth a allai eu rhwystrô? A allai Tân a Ffaglennau, Cleddyf neu'r Cebystr, Daeor-dai drewllyd, Gwialennodau, Eirth, Teirw, Llewod, creulon Ddir-dynnu, Llabyddio, Newynu, Noethni, &c. *Heb. xi. Rhuf. viii. 37.* Ac yn yr holl Bethau hyn yr oeddynt yn fwy na Choncwerywyr trwy'r hwn a'u carodd; yr hwn hefyd a'u gwnaeth yn ewyllysgar yn Nydd ei Nerth.

Yn ail, Gwelwch etto Blant y Diafol o'r tu arall, o herwydd eu bod yn anewyllysgar, pa gynnifer o escusodion a tharf-dyllau fydd ganddynt. Myfi briodais Wraig, y mae gennyf fyddyn o Dir, mi anfodlonaf fy Nhir-lwydd (Landlord), mi anfodlonaf fy Meistr, mi gollaf fy Nghelfyddyd, mi gollaf fy Malchder, fy Mhleferau, fe'm gwawdir, ac fe'm dirmygir, o herwydd pa ham ni feiddiaf fi ddyfod. Ie, medd un arall, mi arhōsaf hyd oni bwyf yn fwy oedrannus, hyd oni ddodwyf fy Mhlant oddi-ar fy llaw, hyd oni byddwyf ychydig ymlaenllaw ar y byd, hyd oni wnelwyf y peth hyn ar peth accw, a'r Gorchwyl hyn a'r Gorchwyl arall; ond Och! y peth yw y maent yn anewyllysgar, canys pe baent ond yn wir ewyllysgar, ni allai'r Pethau hyn, a mil o'r cyfryw byth eu dal yn fwy diogel, nag y gallodd y Rhaffau ddal *Sampson*, pan torrodd efe hwynt fel *Llin llosgedig, Barn. xv. 14.* Meddaf i chwi yr Ewyllys yw'r cwbl; dyna un o'r Pethau pennaf ag fy'n troi'r Droell yn ol neu ymlaen; ac y mae Duw yn gwybod hynny yn bur dda, ac felly y mae'r Diafol hefyd, ac am hynny y maent eich deuoedd yn ceisio cadarnhau Ewyllys eu gweision; y mae Duw am wneuthur ei Bobl yn ewyllysgar iw wasanaethu

ef; y mae'r Diafol yn gwneuthur cymmaint ag a allo i feddiannu Ewyllys a Serch y rhai sy'n eiddo yntef a Chariad at Bechod; o herwydd pa ham, pan y mae Crist yn dyfod yn agos at y Matter mewn Gwirionedd, medd efe, *Ni fynwch* (neu nid ydych yn ewyllysio) *ddyfod ataf fi*, *Joan* v. 40. *Pa sawl gwaith y mynnaswn eich casclu chwi ynghyd, fely casgl yr Far ei Chywion, ond ni fynnech*, *Luc*. xiii. 34. Yr oedd y Diafol wedi meddiannu eu Hewyllysiau, a hynny cyhyd fel ag yr oedd yn ddigon sicr o honynt. O herwydd pa ham taer lëf ar Dduw i ennyn dy Ewyllys at Grist a'r Nefoedd; os yw (meddaf) dy Ewyllys wedi iawn ymosod am y Nefoedd, ni chymmeri dy guro yn ol gan Wrthwynebiadau; a thyma pa ham, pan yr oedd *Jacob* yn ymdrechu a'r Angel, er iddo agos golli aelod, a chyfwllt ei forddwyd gael ei doddi allan o'i Lle, fel ag yr oedd yn ymdrechu ag ef, etto, medd *Jacob*, *Ni'th oll-yngaf*, daliwch sylw, *Ni'th oll yngaf oni'm bendithi*, *Gen*. xxxii. 24, 25, 26.

Cais dy Ewyllys wedi ei gwir feddiannu gan nefol Râs ac ymroad yn erbyn pob Gwrthwynebiadau, ac yna ti a redi gyda rhwydd hynt tua'r Nefoedd; ond os lleseu yn dy Ewyllys, oni byddi yn jach yno, ni wnai ond rhedeg yn Draws-gam ac yn Glyn-gloff yr holl Ffordd y rhedech, ac hëfyd byddi sicr o ddyfod yn fyrr yn y diwedd. Yr Arglwydd a roddo i ti Ewyllys a chalondid.

Fel hyn y darfu i mi i'th gyfarwyddo pa fodd i redeg i'r Deyrnas, bydd sicr i gadw yn dy gof yr hyn a ddywedais wrthyt rhag i ti golli'r Ffordd; ac am y dymunwn i ti i feddwl am danynt cymmer hwynt oll ar y tammaid Papur hwn. Yn

1. Tyred i'r Ffordd.
2. Myfyria arni. Yna
3. Ymddiofç, a gosod ar y nailltu bob Peth
a ddichon dy rwyfiro.
4. Cymmer ofal rhag cau-lwybrau.
5. Paid a fyllu a llygadrythu gormod o'th
amgylch, bydd sicr i yttiried llwybr dy Draed.
6. Nac aros wrth y neb a alwo ar dy ol, pa
un ai'r Byd, y Cnawd, neu'r Diafol; canys fe
rwyftra's holl rai hyn dy Siwrnau os bydd
posibl.
7. Na ddigalonna o herwydd y Gwrthwy-
nebiadau a gyfarfyddech â hwynt wrth redeg.
8. Cymmer ofal rhag tramgwyddo wrth y
Groes.
9. Taer Llef ar Dduw am Galen wedi ei
goleuo.
10. Llef am Feddwl ewyllysgar, a Duw a
roddo i ti Daith lwyddianus.

Etto cyn y cymmerwyf fy nghennad yn
llwyr oddi wrthyt, gad i mi i roi i ti ychydig
Annogaethau gyda thi: Yscatfydd y byddant
cystal a Phâr o Yspardynau i symblu dy Gal-
on hwyrfrydig yn y blaen yn y Daith gyfoeth-
og hon.

Yr Annogaeth gyntaf.

Ystyria nad oes un Ffordd arall ond hon, y
mae yn rhaid i ti naill ai *ennill* neu *galli*: Os
ennilli, y mae'r Nefoedd, Duw, Grist, Go-
goniant, Esmwythder, Heddwch, Bywyd, ie
Bywyd tragwyddol yn eiddot i ti; ti a gai dy
wneuthur yn ogyfuwch a'r Angylion yn y
Nefoedd, ni chai na thristau, nac ocheneidio,
na theimlo unrhyw Boen byth mwy: ti a gai
fod uwchlaw cyrhaeddiad Pechod, Uffern, Ang-
eu, y Diafol, a'r Bedd, a pha beth bynnag ar-
all ag fy'n ceisio gwneuthur niwed i ti: Ond
i'r

i'r gwrthwyneb, os colli, yna dy golled yw'r Nefoedd, Gogoniant, Duw, Crist, Esmwythder, Tangneddyf, a pha beth bynnag arall ag sy'n tueddu tuag at wneuthur Tragwyddoldeb yn gyfurus i'r Saint; heblaw hynny, yr wyt yn tynnu Angeu tragwyddol, Tristwch, Poen, Tywyllwch, du-dew, Cyfeilliach â Chythreuliaid, ynghyd a Damnedigaeth dragwyddol ar dy Enaid dy hunan.

Yr Ail Annogaeth.

Ystyria fod y Diafol, Uffern, Angau, a Damnedigaeth yn gyrru ar dy ol hyd eithaf eu gallu, a chanddynt Awdurdod i wneuthur felly trwy'r Gyfraith, yn erbyn yr hon y pechaist, o herwydd pa ham, er mwyn yr Arglwydd, rhed ar frŷs.

Y Drydedd Annogaeth.

Os daliant di cyn yr elech i'r Ddinas Noddfa, hwy ofodant Attaliad tragwyddol ar dy Siwrneu: Y mae hyn hefyd, yn gwaeddi, Rhed am danl.

Y Bedwaredd Annogaeth.

Gwybyd hefyd, fod Pyrth y Nefoedd, Calon Crist, a'i Freichiau yn awr yn llawn agored i'th dderbyn di. O mi dybygwn y dylai'r Ystyriaeth hyn, fod y Diafol yn gyrru ar dy ol i'th ddestrywio, a Christ yn sefyll o'th flaen a'i Freichiau yn llawn agored i'th dderbyn i wneuthur i ti ymestyn, a ffoi gyda phob brys a medr. Ac am hynny,

Y Pummed Annogaeth.

Cadw dy Llygad ar y Gamp-dlws, bydd ffrî i fod dy Lygaid yn wastad ar yr hyn wyt yn debygol i'w fwynhau. Y mae'r achos pa ham y mae Dynion mor barod i lewygu yn eu gyrfa am y Nefoedd, yn gorwedd yn bennaf yn un o'r ddau Beth hyn.

Yn

Yn gyntaf, Nid ydynt yn dwys ystyried Gwerthfawrogrwydd y Gamp-dlws, neu ynteu os ydynt, y maent yn ofni ei fod yn rhŷ dda iddynt hwy: Ond y mae y rhan fwyaf yn colli'r Nefoedd o eisiau ystyried y Gamp-dlws ynghyd a'i Werthfawrogrwydd. Ac am hynny rhag i tithau wneuthur yr un-modd, mawr gadw dy Lygad ar yr Ardderchawgrwydd, y Meluster, y Tegwch, y Cysur, y Tangneddyf ag fydd i'w gael i'r rhei'ny a ennill'o'r Gamp. Dyma'r peth a wnaeth i'r Apostol i redeg trwy bob Peth; *Clod ac Anghlod, Erledigaeth, Cystudd, Newyn, Noethni, Peryglon ar y Mor, Peryglon ar y Tir, Rhwymau, a Charcharau*, 2. Cor. xi. 23. Fe wnaeth hyn hefyd i eraill i ddioddef eu *Habyddio*, eu *llifio trwyddynt*, cael tynnu allan eu Llygaid â Therydr, rhoftio eu Cyrph ar Eilch (Grid-irons) tanllyd, tynnu eu Tafodau allan o'u Geneuau, eu berwi mewn Peiriau (Cauldrons), eu taffu rhwng Gwyllt-filod, eu llosgi wrth Stacio, eu fflangellu wrth Byst, a mil o Arreithiau ofnadwy eraill, tra yr oeddynt yn edrych nid ar Pethau a welir, (megis Pethau'r Byd hwn) ond ar y Pethau ni welir; canys y Pethau a welir sy tros amser, ond y Pethau ni welir sy dragwyddol, 1. Cor. iv. 18. O'r Gair hwn *Tragwyddol*, dyna'r Peth a wnaeth iddynt, pan y gallasant gael Gwaredigaeth hwy a'u gwrthodasant, canys hwy a wyddant yn y Byd i ddyfod y caent *Adcyfodiad gwell*, Heb. xi. 35.

2. Ac na ad i Feddyliau am ragorol Neilltu-oldeb y Lle i beri i ti i ddywedyd yn dy Galon y mae'r Lle hwn yn rhŷ dda i mi; canys meddaf i ti, y mae'r Nefoedd wedi ei Pharatoi i bwy bynnag a'i cymmero, ac hwy a gant eu derbyn iddi gyda groesawriad da calonnog: Ystyria gan hynny

hynny fod rhai ag fu cynddrwg a thithau wedi
myned yno, fe aeth y Tlawd a'r cornwydlyd
Lazarus yno, &c. ie, y mae wedi ei baratoi i
Tlodion; *Gwrandewch fy Mrodyr annwyl, medd
Jaco, dal sylw arno, oni ddewisodd Duw Dlod-
ion? Byd hwn yn Gyfoethogion mewn Ffydd, ac
yn Etifeddion y Deyrnas, Jaco ii. 5. O her-
wydd pa ham cymmer Galon, a rhed, Ddlyn.
A'r*

Chweched Annogaeth.

Medddwl lawer am y rhei'ny fy wedi myned
o'r blaen,

1. Pa mor wirioneddol yraethont i'r Deyrnas.
2. Pa mor ddiogel ydynt ym Mreichiau y
Jesu; a fyddent yma drachefn er mil o Fyd-
oedd? neu pe baent, a ofnent na roesawai Duw
hwynt.
3. Pa beth a farnent am danat ti pe gwypent
i fod dy Galon yn llescau yn dy Daith, neu i
fod dy Bechodau yn dechreu dy ddenu, ac i'th
berswadio i beidio a rhedeg, oni alwant di yn
fil o Ffoliaid? gan ddywedyd, *O na b'ai efe yn
gweled yr hyn ag ydym ni yn ei weled, yn teimlo
yr hyn ag ydym ni yn ei deimlo, yn profi'r Dan-
teithion ydym ni yn eu profi. O pe b'ai efe ond cael
golygu, gweled, teimlo, profi, a mwynhau tros
un cwarter Awr, ond y filfed ran o'r hyn ag
ydym ni yn ei fwynhau! Pa beth a wnai? Pa
beth a ddioddefai? Pa beth a adewai heb ei
wneuthur? A gai Pechod ei fynwesu ganddo? A
garai efe y byd ifod hwn? A ofnai efe Gyfeill-
ion, a wanychai wrth yr Arteithiau ofnadwyaf
a fygythai'r Gormesdeyrn mwyaf i ofod arno?
Na wnai, fe allodd y rhei'ny na chafodd ond
Golwg ar y Pethau hyn trwy Ffydd, pan oedd-
ent mor belled oddiwrthynt ac yw'r Nefoedd
oddiwrth y Ddaear, etto ddywedyd gyda Chal-*

on lawen gyfurus, fel yr Aderyn yn canu yn Gwanwyn, "Ni chaff hyn na llawer mwy "ein hattal rhag rhedeg i'r Nefoedd." Rai Prydiau, pan fyddai fy Nghalon wael yn gogwyddo at y byd, ac i oedi yn fy Nhaith tua'r Nefoedd, fe ddarfu i'r unig Ystyriaeth o'r hyn ag y mae'r Saint a'r Angylion gogoneddus yn ei fwynhau, pa Feddyliau isel y fydd ganthynt am Bethau'r Byd hwn, ynghyd a'r modd y byddai iddynt fy ngwawdio pe gwypent i fod fy Nghalon yn tynnu yn ôl i beri i mi i fryfio rhagof, i ddiystyru'r Pethau tlawd, isel, gwag, a distadl hynny, ac i ddywedyd i fy Enaid, "tyr-
"ed, fy Enaid, na lwfrha," gad i ni i weled pa beth yw'r Nefoedd; a gad i ni i anturio'r cwbl am dani, ac i edrych a fydd iddi ateb y Draul. Yn sicr yr oedd *Abraham, Dafydd, Paul*, a'r lleill o Saint Duw mor ddoeth a neb yn awr, ac etto hwy a ymadawfant a'r cwbl er mwyn y Deyrnas ogoneddus hon. O gan hynny taff ymaith Chwantau drewedig, dilyn Gyfiawnder, car yr Arglwydd Iesu, cyflwyna dy hun iw Ofn ef, ac yr wyf yn sicr y rhydd efe i ti Wobr dda. Ddarlleneydd, pa beth a ddywedi am hyn? A wyt yn ymroi i'm canlyn i? Ie, ymroi os gelli i fyned o'm blaen. Felly rhed fel y caffech afael.

Y Seithfed Annogaeth.

I'th galonogi ychydig ymhellach, gosod at y Gwaith, a phan y rhedi dy hunan i'r llawr gan flinder, yna fe fydd i'r Arglwydd Iesu dy gymmeryd di i fynu, a'th ddwyn di rhagot; Onid yw hyn yn ddigon i wneuthur i unrhyw Enaid tlawd i ddechreu ei Yrfa? Yr wyt ai (yscatfydd) yn llefain, O yr wyf fi yn wan, yr wyf fi yn gloff, &c. Ond, wele y mae gan Crist Fynwes, ystyria gan hynny, pan y byddech wedi
rhedeg

rhedeg dy hun i'r llawr, fe esyd efe dydi yn ei Fynwes, "A'i Fraich y casgl ei Wyn, ac a dwg yn ei Fynwes, ac a goleda'r Mam-
 "mogiaid, *Esa.* 40. 11. Dymma'r Ffordd y mae Tadau yn ei chymmeryd i galonnogi eu Plant, gan ddywedyd, Rhed fy annwyl Blentyn hyd nes byddech wedi blino, a chwed'yn mi a'th gyfodaf i fynu, ac a'th ddygaf di. "A'i
 "Fraich y casgl efe ei Wyn, ac a'u dwg yn ei
 "Fynwes;" pan y bont wedi blino rhedeg hwy a gant farchogaeth.

Yr Wythfed Annogaeth.

Neu ynteu, fe fydd iddo i drosglwyddo Nerth newydd o'r Nefoedd i'th Enaid, yr hyn a fydd cystal. "Canys yr Ieuencid a ddiffigia ac a
 "flina, a'r Gwyr ieuaingc gan syrthio y syrth-
 "iant; Eithr y rhai a obeithiant yn yr Arglwydd
 "a adnewyddant (yn ol y *Saesonaeg*, a gant
 "adnewyddu) eu Nerth: ehedant fel Eryrod,
 "rhedant ac ni flinant, rhodiant ac ni ddi-
 "ffygiant." *Esa.* xl. 30, 31. Pa beth a ddy-
 wedaf yn amgen nag y ddywedpwyd eisioes?
 Ti a g'ai Letty da ac esmwyth, Ymborth da
 ac iachus, Mynwes Crist i orwedd ynddi, Dan-
 teithion a Llawenydd y Nefoedd i ymborthu
 arnynt: A gaf Lefaru am Ddigonedigrwydd
 (neu Natur ddigonedig) a pharhad yr holl
 Bethau hyn? yn wir y mae eu gosod allan i'r
 eithaf yn Waith yn rhy galed i mi.

Y Nawfed Annogaeth.

Drachefn yr wyf yn meddwl y dylai hyd yn oed Diwydrwydd y Diafol, a Diwydrwydd ei Weision, &c. i wneuthur i'r rhei'ny ag fydd yn dymuno cael y Nefoedd a Dedwyddwch i redeg yn fuan iawn. Canys y Diafol ni chyll esfe ddim Amser, ni arbed ef unrhyw Boenau, na'i Weision ychwaith yr un modd; i geisio
 eu

eu Dinistr eu hunain (ac orail yr am Efunud ;
 ac a fyddwn ni ddim mor ddiwyd am ein Jech-
 ydwriaeth ein hunain ? A gaiff y Byd anturio
 Damnedigaeth eu Henethiau am Goron dlawd
 lygredig ; a gawn ni ddim anturio'r golled o
 ychydig forddiam Goron dragwyddol ? Agant
 hwy anturio colli ieu Caredigion tragwyddol,
 megis Duw i garu, Crist i waredu, yr Ysbryd
 Glan i ddiddanu, y Nefoedd yn drigfan, Saint
 ac Angylion yn Gwmpeni, a hyn oll am gael
 Cymmundeib â Phechod, a'r Byd hwn, ac â
 ychydig o Ystrueiniaid gwael, meddw, rheg-
 lyd, celwyddog, cybyddlyd, fel eu hunain ?
 Ac a gawn ni ddim ymdrechu mor galed, rhed-
 eg mor fuan, ceisio mor ddiwyd, ie, Cant o
 Weithiau yn fwy diwyd, am Gymdeithas y
 Caredigion gogoneddus tragwyddol hynny, er
 colli'r Gwageddau hyn, ie, er colli Pethau ag
 fy ddeng Mil o Weithiau yn well na rhai tlawd,
 isel, gwael a dyfstryedig hyn ? A geir dywedyd
 y Dydd olaf, I Ddynion drygionus i wneuthur
 mwy o frys i Uffern, nac a wnaethoch chwi
 i'r Nefoedd ? Iddynt hwy i dreulio mwy o Or-
 iau, a Dyddiau, a hynny yn hwyr ac yn foreu
 am Uffern, nac a dreuliasoch chwi am yr hyn
 fy ddeng Mil o Filoedd o Weithiau yn well ?
 O na fydded felly, ond rhedwch gyda phob
 brys ac egni.

Fel hyn chwi a welwch i mi i lefaru yma
 ryw beth, er nad yw ond ychydig. Mi a ddeu-
 af yn awr i wneuthur rhyw Ddefnydd a Chym-
 mwysiad o'r hyn a ddywedpwyd, ac felly i
 ddiwedd-gloi.

Y Defnydd Cyntaf.

Chwi a welwch yma, i fod yn rhaid i'r hwn
 ag fydd am gael y Nefoedd i redeg am dani : Ie,
 nid yn unig rhedeg ; ond rhedeg felly, hynny

yw, (fel ag y dywedais) rhedeg mewn prysurdeb, rhedeg yn barhaus, i ddiof ymaith bob peth a ddichon dy rwyfiro yn dy Yrfa, yng-hyd a'r Pethau eraill; wele gan hynny felly gwnewch, *felly rhedwch*.

1. Ac yn awr gad i ni i ymholi ychydig. A ydwyt ti wedi dyfod i'r wîr Ffordd? A wyt ti yn Nghyfiawnder Crist? Paid a dywedyd yn dy Galon dy fod, pan nad oes dim o'r cyfryw Beth. Ohwi a wyddoch mae Peth enbeidus yw i Ddyn i feddwl ei fod yn y Ffordd wîr, pan y mae yn y Ffordd gau, dyna'r Ffordd nesaf iddo i golli ei Ffordd, ac nid yn unig felly, ond o's bydd yn rhedeg am y Nefoedd fel ag yr wyt ti yn dywedyd dy fod, hyd yn oed i golli honno hefyd. O dyma drueni y rhan fwyaf o Ddynion; I berfwadio eu hunain eu bod yn rhedeg yn jawr, pan na chwafant un Droed erioed etto ar y Ffordd! Yr Arglwydd a roddo i ti Ddeall da yn hyn yma, o ni's cai, te a'th andwyr trôs byth. Attolwg Enaid ohwilia, pa bryd i'th drowyd allan o'th Bechodau a'th Gyfiawnder i Gyfiawnder Jesu Crist? Meddaf, A wyt yn gweled dy hun ynddo ef? A ydyw yn fwy gwerthfawr i ti na'r holl Fyd? A ydyw dy feddwl yn gwaftadol fyfyrion arno? Ac hefyd yn rhodio gydag ef? A wyt yn cyfrif ei Gyfeilliach yn fwy gwerthfawr na'r holl Fyd? A wyt yn cyfrif pob peth yn dlawd, difwyd, gwag, ac ofer Beth heb Gymmundebydd ag ef? A ydyw ei Gyfeilliach ef yn melusu pob Peth? A'i Absennoldeb y chwerwi pob Peth? Enaid, yr wyf yn dymuno arnat bydd ddi-frifol, a gosod at dy Galon, ac na Chymmer Bethau o'r cyfryw bwysfawr berthynas ac yw Jechydwriaeth neu Ddamnedigaeth dy Enaid heb Sail dda.

2. A wyt wedi dy ddilwytho o Bethau'r Byd hwn, megis Balchder, Pleſer, Elw, Chwantau, a Gwageddau? Beth, a wyt yn rhedeg yn ddigon buan, a'r Byd, dy Bechodau, aith Chwantau yn dy Galon? Mi a ddywedaf i ti, Enaid, y mae yr rhein'y a ofododd bob Peth ar y naill du, pob Pwys, pob Pechod, ag fydd wedi gosod eu hunain yn y Dull cyflymmaf, yn ei brofi yn ddigon o Waith i redeg, *i redeg felly fel y caffont asael yn y Diwedd.*

I redeg trwy'r holl Wrthwynebiadau, yr holl Rwystrau, yr holl Attaliadau, tros yr holl Greigiau, tros yr holl Rwydau, oddiwrth yr holl Ddeniadau hynny ag y mae'r Diafol, Pechod, y Byd, a'u Calonau eu hunain yn eu gosod yn eu herbyn. Meddaf i ti, os ydwy't yn myned tua'r Nefoedd, ti a gal brofi mae nid Matter bychan, neu esmwyth yw. A wyt gan hynny wedi i'th ryddhau aith ddilwytho o'r Pethau hyn? Na yngan byth am fyned i'r Nefoedd ond i'w wyt. Y mae achos i ofni y caid di ymhlith y rheiny, *Llawer a geisiant fyned i mewn, ac ni allant,* Luc. xv. 24.

Yr Ail Ddefnydd,

Os felly, yna yn y lle nesaf, pa beth a ddaw o'r rheiny ag fydd wedi blino cyn myned hanner y Ffordd yno. Pa beth, Ddyn, yr hwn a farhau hyd y Diwedd a fydd cadwedig; yr hwn sy'n gorchfygu sy'n cael etifeddu pob Peth; nid pob un ag sy'n dechreu. Fe roes Agrippa naid deg yn ddi-symmwyth, fe neidiodd o fewn i ychydig i Fynwes Crist mewn llai na hanner awr. Yr wyt (ebe efe wrth Paul) o fewn i ychydig i'm hennilh i fod yn Grifftion, *Actau xvii. 18.* Och! nid oedd ond o fewn i ychydig; ac felly fe fuasai cystat iddo i fod heb ddim; fe neidiodd yn deg yn wir, ond

etto se neidiodd yn fyrr; yr oedd yn bur dŵym
tra bu yn ei gylch, ond se aeth yn fuan i mae
o anad. O, yr o fewn i ychydig hyn! Medd
af i chwif o herwydd yr O fewn i ychydig
hyn, se golodd ei Enaid. Yr wyf yn medd-
wl i mi i weled rai prydiau pa mor ofnadwy
y bydd i'w O fewn i ychydig, a dim ond eu
O fewn i ychydig i boenydio'r Ystrueiniaid
hynny yn Uffern, nad aeth ond o fewn i ych-
ydig i'r Nefoedd. Pan y llefont allan yn
chwerwder eu Heneidiau, gan ddywedyd, *Crist-
ion o fewn i ychydig*. Mi euthym o fewn i
ychydig i'r Deyrnas, o fewn i ychydig o
Dawyl o'r Diafol, o fewn i ychydig allan o'm
Pechodau, o fewn i ychydig oddi-tan Ffledith
Duw. O fewn i ychydig, a thyna ei gid, O
fewn i ychydig, ond nid yn hollawol. Och fy-
mod o fewn i ychydig i'r Nefoedd, ac nad eu-
thym yn gwbl trwedd! Gyfaill, peth ofnadwy
yw eistedd yn fyrr o'r Nefoedd, a blino cyn-
dyfod i'r Orphwysfa, ac os felly y bydd dy
Gyfaill, yr wyf yn sicr nad wyt yn rhedeg fel
y cafech afael. Ond drachefn,

Y Trydydd Dfnydd.

Yn y Lle nefaf. Pa beth a ddaw o'r rhei'ny
ag oedd unwaith yn rhedeg mewn llawn fry-
tua'r Nefoedd, (yn gymmaint ag y tebygafit
eu bod yn rhagflaenu llawer) ond y maent yn
awr yn gwrth-reddeg mor fuan yn eu hól? A
ydych yn meddwl y daw y rhei'ny byth i'r
Nefoedd? Beth rhedeg yn ol drachefn, yn ol
drachefn i Bechod, i'r Byd, i'r Diafol, yn ol
drachefn i chwant y Cnawd! O! Gwell fu-
asai iddynt, fod heb adnabod Ffordd Cyfiawnder,
nad wedd ei hadnabod, troi (troi yn ol dra-
chefn) oddiwrth y Gorchymyn Sanctaidd, 2
Petr ii. 21, 22. Fe gaiff y Dynion hyn eu
damnio

damnio nid yn unig am Bechod, ond am broffesu i'r holl Fyd i fod Pechod yn well na Chrifft. Canys y mae'r Dyn ag fy yn rhedeg yn ol drachefn, yn gwneuthur cystal a dywedyd, mi brofais beth oedd Crist, ac mi brofais beth oedd Pechod, ac nid wyf yn cael i fod cymmaint o Elw a Hyfrydwch yn Nghrist ag y fydd mewn Pechod. Meddaf, y mae'r Dyn hwn yn datcan hyn trwy ei Waith yn rhedeg yn ol drachefn. O ofnadwy! Pa Goll-farn a gaiff y rhei'ny a fu o fewn i ychydig i Byrth y Nefoedd, ac a redasant yn ol drachefn. O thynn neb yn ol, nid yw fy Enaid yn ymfodloni ynddo, medd Crist, *Heb. x. 38.* Drachefn, Nid oes neb a'r fydd yn rhai ei Law ar yr Aradr (hynny yw, yn dechreu myned rhagddo yn Ffyrdd Duw) ac yn edrych ar y Pethau fydd o'i ol, (yn troi yn ol drachefn) yn gymmwys i Deyrnas Dduw, *Luc. ix. 62.* Ac os nid yn gymmwys i Deyrnas Nefoedd, yna sicr yw, y mae yn rhaid ei fod yn gymmwys i Dán Uffern. Ac am hynny (medd yr Apostol) y mae y rhei'ny ag y fydd yn dwyn y Ffrwythau gwrthgiliaidd gelymol hyn, megis *Drain a Mieri yn anghymmeradwy*; ac agos i felldith, *Diwedd y rhai'n yw eu llosgi*, *Heb. vi. 8.* O nid oes un Crist arall iw hachub trwy waedu a marw trostynt! Ac os ni ddihangant hwy sy'n esceuluso (yna pa fodd y dihangant hwy, fydd yn gwrthod ac yn troi eu cefnau at) *ŷechydwrïaeth gymmaint?* *Heb. ii. 3.* As os caiff y Cyfiawn, hynny yw yr rhai sy yn rhedeg am dani, ei broff yn ddiagon o Waith i fyned i'r Nefoedd, yna pa le yr ymddengys yr annuwiol a'r Pechadur gwrthgiledig. O pe byddai *Judas* y Bradychwr, neu *Francis Spira* y Gwrthgiliwr, ond yn awr yn y Byd i ddywedyd ychydig yn Nghlustiau'r

Dynion hyn, a dywedyd wrthynt i wrthgilio gofti iddynt hwy eu Heneidlau, yn sicr fe gafai argraph arnynt, ac a wnai iddynt i arfwydo rhedeg yn eu hól drachefn, tra byddai ganddynt ond un diwrnod i fyw yn y Bywyd hwn.

Y Pedwarydd Defnydd.

Felly drachefn, yn bedwarydd, pa mor debyg i ddiodeffaint y Dynion hyn a fydd diodeffaint y rhei'ny ag fydd yr holl Amser hyn yn sefyll yn segur, ac ni wnaethant gymmaint a symmud un Droed tua Theyrnas Nefoedd. Y mae yn sicr i fod yr hwn sy yn gwrthgilio, a'r hwn sy yn aros yn llonydd mewn Pechod, eich deuoedd yr un Feddwl; ni symmud yr un o'r fan o herwydd ei fod yn caru ei Bechodau, a Phethau'r Byd hwn. Y mae'r llall yn rhedeg yn ei ol am ei fod yn caru ei Bechodau, a Phethau'r Byd hwn, O nid yr un, a'r unrhyw beth ydyw? Y maent oll yr un yma, ac oni chais yr un, a'r unrhyw Uffern eu dal ar ol llaw? Un annuwiol yw'r hwn ni edrychodd erioed ar ol Crist, ac un annuwiol yw'r hwn wedi iddo edrych unwaith ar ei ol, a chwed'yn rhedeg yn ei ol yn llwyr i'r gwrthwyneb drachefn; o herwydd pa ham y mae yn rhaid yn sicr i'r Geiriau hynny i ddyfod allan o Enau Crist yn eu herbyn eich deuoedd, "Ewch oddi-
 21 wrthyf rai melldigedig i'r Tân tragwyddol,
 22 yr hwn a baratowyd i Ddiabol a'i Angylion,
Matth. xxv. 41.

Y Pummed Defnydd.

Drachefn, yma chwi ellwch weled yn y lle hysaf, hynny yw, I fod yn rhaid i'r rhai a rynnant i gael y Nefoedd i redeg am dani; yna y mae hyn yn galw yn uchel ar yr rhei'ny na ddechreuodd i redeg ond o fewn i ychydig Amser, meddaf, arnynt hwy i wellau eu Brys,
 neu

neu redeg yn fwy buan os y'nt am ennill. Chwi a wyddoch ei fod yn angenrhaid i'r rhai sy'n dechreu ddiweddaf i redeg gyntaf. Gyfaill, mi ddywedaf i ti, y mae rhai wedi rhedeg deng mlynedd am dy un di, ie, ugain i bump, ac etto os chwedleui â hwynt rai prydiau, hwy a ddywedant i ti, eu bod yn ofni y bydd yn ddigon diweddar arnynt. Pa fodd gan hynny y bydd Pethau gyda thi? O herwydd, pa ham na esceulufa un Amser, nac un awr o Amser, ond ymâd yn fuan a'r cwbl, a phob Peth ag fydd yn dy rwystro yn dydd, a rhed; ie, Rhed fel y caffech afael.

Y Chwechfed Defnydd.

Drachefn, yn chwechfed, chwi ag fydd yn hen Broffeswyr, cymmerwch Ofal na bo i Redegwyr ieuangc y Jesu, y rhai a ddechreuodd i ymddiosc ond o fewn i'r ychydig Ddyddiau i redeg o'ch blaen chwi, fel ag y bo i'r Ysctrythur honno i gael ei chyflawnu ynnoch chwi, *Y blaenaf fyddant olaf, a'r olaf fyddant flaenaf*; yr hyn fydd er Cywilydd i chwi, ac er Clod iddynt hwythau. Beth, i Filwr ieuangc i fod yn fwy calonnog na'r hwn sy wedi ymarfer a Rhyfel. Wrthych chwi y rhai sy'n olaf, yr wyf yn dywedyd, Ymdrechwch i redeg o flaen y rhai sy wedi dechreu o'ch blaen chwithau; ac wrthych chwithau y rhai sy'n blaenaf, yr wyf yn dywedyd, cedwch eich Tir, a chedwch o'u blaen mewn Ffydd a Chariad os yw bosibl, canys yn wir dyna beth yw iawn redeg, i un i ymdrech i redeg o flaen y llall; ie, i'r olaf i ymroi i orddiwes y blaenaf; ac fe ddylai'r blaenaf i ddefnyddio ei holl Egri i gadw ei Dir, ie hyd yr eithaf. Ond yna,

Y Seithfed Defnydd.

Drachefn, Pa mor ynfyd y maent hwy yn ymddwyn

ymddwyn eu hunain, pa mor anhebygol ydynt hwy i ennill, ag fydd yn meddwl ei fod yn ddigon i gadw Cymdeithas y rhai olaf? Y mae rhai Dynion ag y fy yn proffesu eu bod yn gyfryw ag y fydd yn rhedeg tua'r Nefoedd cystal a neb, etto os bydd ond rhyw Broffeswyr diog musgrell, oer, Calon-hannerog yn y Wlad, y maent yn sicr o gymmeryd Ensampl oddiwrthynt; y maent yn meddwl os gallant ond cydgerdded â rhei'ny y gwnant o'r gorau; ond nid yw 'rhai'n yn ystyried y cyll yr olaf y Gamp. Chwi ellwch wybod os mynnwch, iddo gosti yn ddrud i'r Morwynion ffol am eu dyfod yn rhy ddiweddar. *Mat. xxv. 10, &c. A'r rhai oedd barod a aethant i mewn gyd ag ef i'r Briodas, a chaewyd y Drws. Wedi hynny, creffwch, y daeth y Morwynion eraill, (y rhai ffol) gan ddywedyd Arglwydd, Arglwydd, agor i ni: ac efe a atebodd ac a ddywedodd, ewch oddiwrthyf, nid adwaen chwi. Ewch oddiwrthyf Broffeswyr diog, Broffeswyr oer, Broffeswyr musgrell. O! mi debygwn i fod Gair Duw mor eglur am eich Dinistr chwi Broffeswyr diog, fel ag y mae iw ryfeddu nad yw Dynion yn dal dim mwy o Sylw arno. Pa fodd y gwasanaethwyd Gwraig Lot am redeg yn bwyllig, ac am edrych ond unwaith o'i hol, at y Pethau adawasai yn Sodom? Pa fodd y gwasanaethwyd Esau am aros yn rhy hir cyn dyfod i gael y Fendith? A pha fodd y gwasanaethwyd y rhai a sonir am danynt yn *xiii.* o *Luc* am aros nes caewyd y Drws? Hefyd y Morwynion ffol. Pa fath Ochenaid ry ddiweddar a rydd y rhei'ny a arhosodd yn rhy hir. Fe drodd hyn Wraig Lot yn Golofn o Halen, (*Gen. xix. 26.*) Fe wnaeth i Esau i wyllo a chroch-lefain yn chwerw-dost; fe wnaeth i Judas i ymgrogi; ie, ac*

ac fe wna i tithau i feldithio Dydd dy Enedig-
aeth, os colli Deyrnas Nefoedd; fel ag y gwnai
yn sicr os fel hyn y byddi Ond,

Yr wythfed Defnydd.

Drachefn, beth os bydd i ti trwy Redeg diog
nid yn unig i ddinistrio dy hun, ond hefyd
trwy hynny i fod yn achos o Ddamnedigaeth
rhyw rai eraill. O herwydd, gan dy fod ti yn
Broffeswr y mae yn rhaid i ti i feddwl y ddad
eraill Sylw arnat; ac am nad wyt ond Rhedwr
tlawd, oer, diog, ac yn un ag sy yn ceisio gyrru
’r Byd a Phlefer gyda thi; pa ham na’s gallant
hwythau feddwl gwneuthur felly hefyd. Ie,
meddant, pa ham na’s gallwn ninnaw, cyfalis
ac yntef? y mae efe yn Broffeswr, ac etto y
mae efe yn ceisio Pleferu Golud, Eiw; y mae
yn caru Cyfeillach ofer, ac y mae efe fel hyn
ag fel hyn, ac yn proffesu ei fod yn myned i’r
Nefoedd; ie, ac y mae efe yn dywedyd hefyd
nad yw yn ofni na’s caiff Dderbyniad; gall
ewch i ni gan hyany gyd gwerdded ag ef, ni
bydd waeth a nom ni nag yntef. O pa mor
ofnadwy, o beth a fydd, os byddi yn offeryn
nol i ddinistrio eraill trwy dy Fugrellthio yn
Ffordd Cyflawnder, edrych at y Menter, ti
fyddi yn ddigon egwan i ymddanges ger bron
Dau i roi Cyfrifam golli dy Enaid dy hunan;
ni rhaid i ti i fod genntu Cyfrif i roi am eraill
pa ham y rhwystraist hwynt i fyned i meyn.
Pa fodd tyriatteb i’r Ymadrodd hwnnw? “Ni dda
“ewch i newn eich hunain, a’r rhai sy an
“fyned a rwystrafoch”; canys fe wir gyflawn
ir yr Ymadrodd hyany at y rheolny ag fydd
trwy eu diogi yn cadw eu hunain allan o’r Nef
oedd, a thrwy roi Ensampl ddwg yn cadw er
aill allan hefyd.

Y naw-

Y nawfed Defnydd.

O herwydd pa ham, mi gaf yn awr lefaru Gair i chwi eich deuoedd, ac felly mi gaf derfynu.

Yn gyntaf, Yr wyf yn attolygu arnoch yn Enw yr Arglwydd Jesu Grift, na bo i neb o honoch i redeg mor ddiog yn Ffordd y Nefoedd fel y byddoch yn rhwystr i chwi eich hunain nac i eraill ychwaith. Mi wn am yr hwn ag fy'n rhedeg ddioccaf, pe gwelai Ddyn yn rhedeg am fywyd tymhorol, os byddai iddo felly esceuluso ei Fywiolaeth dda yn hyn o Fyd, gymmaint ag i anturio pan y mae yn rhedeg am ei Fywyd, i gyrraedd Cudyn o Wlan fy'n crogi yma ac accw ar Ochr y Ffordd, neu neidio yn awr ac yn y man allan o'r Ffordd i godi Gwelltyn neu ddau, neu ryw Bren budr; meddaf, os gwnai hyn pe byddai yn rhedeg am ei Fywyd, ti a'i condemnit ef; ac o nid wyt yn condemnio dy hun, yr hwn wyt mewn Effaith yn gwneuthur yr ua Peth, ie, yn llawer gwaeth, yr wyt yn oedi yn dy Yrfa, er fod dy Enaid, Nefoedd, Gogoniant, a'r cwbl yn sefyll o'th flaen iw cael neu eu colli. Cymmer Ofal, cymmer Ofal, Bechadur tlawd truenus, cymmer Ofal.

Yn ail, Os bydd neb ag fydd etto, er y Cyngor hyn, ag fydd yn cloffi, ac yn oedi yn y ffordd i Deyrnas y Gogoniant, bydd di mor ddoeth a pheidio a chymmeryd Ensampl oddiwrthynt. Na ddysc gan un Dyn ymhellach nac y mae yntef yn dilyn Crist. Ond edrych ar y Jesu, yr hwn nid yn unig yw Pentywysog a Pherffeithydd ein Ffydd, ond yr hwn yn lle y Llawenydd a osodwyd iddo, a ddioddefodd y Groes gan ddiystyru Gwradwydd, ac a eisteddodd ar ddeheu-law Gogoniant Duw, Heb. xii. 1, 2. Meddaf, na

na edrych ar un Dyn er dyscu ganddo ymhell-
ach nae y mae yntef yn ddilyn Crist. *Byddiwrch*
Ddilynwyr i mi (medd Paul) *megis ag yr wyf*
finnau i Grist, 1 Cor. ii. 1. Er ei fod yn Wr
rhagorol, etto ni chynghorai i neb ei ddilyn ef,
ymhellach nac yr oedd yntef yn ddilyn Crist.

Cymmelliad.

Yn awr fel y galler eich cymmell i redeg gyd
a'r cyntaf, deliwch Sylw ar hyn, pan oedd Lot
a'i Wraig yn rhedeg o *Sodom* felldigedig i'r
Mynyddau i achub eu Bywyd, fe ddywedir i'r
Wraig i edrych *drach ei Chefn o'i du ol ef, a hi a*
aeth yn Golofn o Halen; etto chwi welwch na
allodd ei Gwaith hi, na Barn Duw yr hon a
fyrthiodd arni, beri i Lot i edrych yn ei ol. Mi
ryfeddais rai prydiau am Lot yn yr Amgylchiad
neilltuol hyn; fe edrychodd ei Wraig o'i hol,
ac a fu farw yn y Fan, ond deued a fymmai o
honi hi, ni wnaeth Lot gymmaint ag edrych yn
ei ol iw gweled hi. Nid ydym yn darllain iddo
gymmiant ag edrych unwaith pa le yr oedd
hi, neu pa beth a ddaethai iddi, yr oedd ei
Galon yn llwyr ar ei siwrneu, ac jawn y dylasai
i fod, yr oedd y Mynydd, o'i flaen y Tân a'r
Brwmstan o'i ol, a'i Fywyd iw gadw neu ei
golli, ac fe fuasai yn ei golli pe buasai ond
edrych o'i ol. Rhed dithau felly, ac yn dy
Yrfa cofia Wraig Lot, a chofia ei Barnedigaeth,
a chofia am beth y goddiwefodd y Farnedigaeth
honno hi; a chofia i Dduw ei gwneuthur hi yn
Ensampl i bob Rhedegwr diog hyd ddiwedd y
Byd; a gochel rhag i tithau i fyrthio yn ol yr
unrhyw Ensampl. Ond,

1. Os ni bydd i hyn dy gymmell di ystyria,
Dy Enaid di dy hunan sydd naill ag iw gadw
neu ei golli; ni chai di ddim colli fy Enaid i
trwy'th Ddiogi, dy Enaid dy hunan, dy Es-
mwythder,

mwythder, dy Heddwch, dy Fantais, neu'th Anfantais dy hunan yw. Fe bawn ond ceisio gennyti i fod yn dda wrth fy Enaid i, yr wyf yn meddwl y dylai Tosturi dy annog i drugarbau wrthyf; Ond och, dy Enaid, dy Enaid di dy hunan yw. *Apha Lafad i Ddyn os ennill efe yr holl Fyd, a cholli ei Enaid ei hun?* Marc 8. 36. Y mae Pobl Dduw yn dymuno yn dda i Eneidiau eraill, a ddymuni di ddim Ddyn yn dda i'th Enaid dy hun? Ac oni chymhell hyn di, yna meddwl.

2. Drachefn, Os tydi a golli dy Enaid, y mae yn rhaid i ti i fod tan y Bai. Fe wnaeth *Gain* yn llawn wallgof (mewn Ystyr ysfrydol) wrth ystyried iddo beidio ag edrych am Enaid ei Frawd. Pa faint mwy yr arteithir dydi wrth feddwl i't beidio a gofalu am dy Enaid dy hun? Ac oni bydd i hyn dy gymhell i ymroi meddwl drachefn.

3. Oni bydd i ti i redeg, i fod Pobl Dduw yn ymroi i wneuthur a thydi fel ag a gwnaeth *Lot a'i Wraig ei hun*, hynny yw, dy adael di ar leu hol. Fe allai fod gennyti Dad, Mam, Brawd, &c. yn myned mewn llawn frys tua'r Nefoedd, a fyddi di bodlon i gael dy adael ar leu hol? Na fyddi yn sicr!

4. Drachefn, Oni bydd yn ddianrhydedd i't, i weled hyd yn oed y Bechgyn a'r Merched yn y Wlad yn meddu mwy o Synwyr na thydi? Fe allai fod, Gweision rhai Dynion, megis y *March-was*, yr *Arddwr*, y *Rhag-was*, &c. yn edrych mwy am y Nefoedd na'u Meistri. Yr wyf yn barod i feddwhrai prydian y bydd i swy o Weision na Meistri, mwy o Ddeiliaid nac Arglwyddi, i etifeddu Teyrnas Nefoedd. Ond yw hyn yn Gywilydd i'r cyfryw? Yr wyf yn meddwl yr anafdlonech pe dywedai eich Gweision

fion eu bod yn ddoethach na chwi ym mheth-
au'r Byd hwn, ac etto mi anturiaf i ddywedyd
i fod llawer o'honynt yn ddoethach na chwi ym
mhethau'r Byd arall, yr hyn fy o fwy Pwys.

Cyd-ymddiddaniad.

Wele, gan hynny, beth a ddywedi, pa le y mae
dy Galon? a redi? a wyt yn ymroi i ymddiofe?
neu nid wyt? meddwl yn fuan, Ddyn; nid oes
dim lle i oedi yn y Matter hwn. Na chyd-
ymgyngghora â Chig a Gwaed; edrych i fynu
i'r Nefoedd, a gwel pa fodd yr wyt yn ei hoffi;
hefyd i Uffern (am yr hon ti elli ddeall rhyw
beth yn fy Llyfr a elwir * *Ochensidiau o Uffern*,
neu, Riddfanau Enaid damnedig, &c. Sef
Esboniad ar Ddammeg y *Goludog a Lazarus*, mi
ddymunwn i ti ei ddarllain yn ystyriol trosto)
ac felly cyflwyna dy hun. Os na wyddost y
Ffordd, ymosyn â Gair Duw. Od oes arnat
eisiau Cymdeithas, llef am Ysbryd Duw, od
oes arnat eisiau Calondid, derbyn yr Addewid-
ion. Ond bydd sic i ddechreu mewn Amser,
i ddyfod i'r wir Ffordd, i redeg yn fuan, ac i
barhau hyd y Diwedd, a'r Arglwydd a roddo
i ti Daith lwyddiannus.

Bydd wych.

* Yr hwn Llyfr sef *Ochensidiau o Uffern*, ganna-
erioed yn Gymraeg, Hyn sydd i hybysu i'r Wladwr-
iaeth fy mod yn meddwl ei gyhoeddi ar frys wrth
Rag-daliad, fel y canlyn,

I. Ei bris i Rag-dalwyr wedi ei rwymo a fydd
Swllt, Chwecheiniog ymlaen Llaw, a'r Chwech arall
pan dderbynier y Llyfr.

II. Er Calondid i rai i annog y Gwaith yn y blaen,
pwy bynnag a rag-dalo am 6 fe gaiff un tros ben,
ac felly fe fydd y Llyfr rhataf yn y Wlad.

III. Fe fydd i'r Gwaith i fyned yn y blaen mor
gynned ag y cefir 500. o Rag-dalwyr. Y mae
Rhag-daliad yn cael ei dderbyn, gan

Eich ufudd Wasanaethwr, J.

Thought from Prison
Carchar - Fyfyrdodau,

Wedi eu cyfeirio at
Calonnau Saint yn dioddef a Phech-
aduriaid yn teyrnasu.

A 'scrifennwyd gan *John Bunyan*, pan oedd yn Garch-
aror yn *Bedford*, 1665, am na chyd-ffurfiai a Sere-
moniau Eglwys *Loegr*.

- 1 **F**Frynd, yn yr Arglwydd hylwydd hy,
Rhof it' gyfarchiad Cariad cu :
Mewn Ffydd boed itti gynnydd gwir ;
Cais rodio 'n dal ar sanctaidd dir.
- 2 'Rwyt yn fy annog byth heb baid
I ddal fy mhen uwch llif a llaid ;
Nac Aur gwell yw dy gyngor di,
Ei eisiau 'n fawr oedd arnaf fi.
- 3 Mae cyngor da bob pryd yn dda,
A'r doeth a'i derbyn yn ddi na',
Er bod rhai ffol yn cyfri'r dyn,
Rydd gyngor da 'n droseddwr blin.
- 4 'Rwi cymryd ar dy law'n bur lwys,
'Scriffennu attafi mor fwys ;
Fy nhraed ar Fynydd Seion fydd,
Am hyn bydd lawen un ddiludd.
- 5 Fy nghorph yn siwr mewn carchar fydd,
Ond etto 'm meddwl rhêd yn rhydd,
I 'studio Crist, gan weld heb wae,
Y modd i mi mor fwyn y mae.
- 6 Er cadw fy allanol ddyn,
Rhwyng byllt a barrau cedyrn cŷn ;
Trwy Ffydd yn Nghrist f'anwylaf Nêr,
Mi allaf saethu uwch y Sêr.
- 7 Ni attal byllt ysbrydoedd byw,
Nac yscar rhyngof chwaith a'm Duw ;
Na chloffi 'm Ffydd, a'm gobaith gu,
Caf fynd uwchlaw'r cynderiog lu.

- 8 Mae'n gyfur da im' Nos a Dydd,
I feddwl pan yr o'wn yn rhydd,
Pregethais hedd a bywyd rhad,
I Bechaduriaid trwy'r holl Wlâd.
- 9 Achub Eneidiau oedd fy fwydd,
Trwy ddewr bregethu Ffŷdd yn rhwydd;
O hynny nawr im' cyfur fydd,
Ac felly caf hyd Angau ddydd.
- 10 Nid chwedlau cyfrwys ddyfodd dyn,
O'wn yn bregethu yn fy ngwŷn;
Ond gwir Air Duw, trwy'r hwn heb lai
Y daliwyd Pechaduriaid rai.
- 11 Pa rai a wnaed i weld yn wiw,
Eu pechod yn ei lun a'i liw;
Ac eisiau'r Jesu i'w ryddhau,
Rhag Angeu cul oedd wedi cau.
- 12 Nawr y Calonau gynt ag oedd
I Dduw'n elynion gwyllt argoedd,
Cofleidiant Grist, a'i Air fel gwyr,
Goncwerwyd gan ei eiriau pur.
- 13 Clywaf eu gruddfan llwys a'u llef
At Jesu Naf am Ras o'r Nef,
Casau eu pechod a'i farwhau,
Sancteiddrwydd carant heb nacau.
- 14 Hyn oedd fy ngorchwyl yn ddi fraw,
Pan gosodasant arnaf law,
Ac oddi wrth hyn tynnasant fi,
Gan waeddi'n groch mewn uchel gri.
- 15 Chwi Hereticaidd dwyllwr dewch,
I garchar caeth nawr myned cewch;
Pregethu maes, nid trigo'n nhre,
I'r Eglwys gelyn yn ddi ble.
- 16 Ond gan fod hedd yn f'Enaid hy,
'Nghyd a'r gwirionedd teg o'm tu;
Mewn cyfur gall'fwn drechu'n drwch,
A'u cwynion llym eu gwawdio'r llwch.

- 17 Felly i Garchar cyrchwyd fi,
Lle'r wyf hyd heddyw yn ddi fri;
A thros fy mhroffes wiw-les wen,
'Rwi'n fodlon mynd i'r tan a'r Pren.
- 18 Y carchar im' yn felus fu,
Er pan y de's o fewn ei dy;
Byddai'r crog-pren yr un modd,
Os Duw ddadcuddiai i gariad rhodd.
- 19 Cydwybod hy fydd im' a hêdd,
A'm gwisgoedd gwynion ynt eu gwêdd;
Er mwyn rwymau, etto yn rhydd,
Rhag brath euogrwydd nos a dydd.
- 20 Pan son maent am fy ngyrru o'u clyw,
Angeu, a phethau o'r unrhyw;
I'm Calon denfyn Duw o'r Nef,
Ddiddanwch Gras fel ffynnon gref.
- 21 Mor lleied wyddant hwy pwy dda,
Maent yn wneud im' trwy trais, a'u tra;
Cynhydda 'u llid fy nghysur llwys,
Bendithiaf Dduw am hyn yn ddwys.
- 22 Pan i yfed, bustl rho'nt mor rhydd,
Melusa Duw ef nos a dydd;
I'r cyfryw radd, na wyddant ddim,
Ei flas y mae mor felus im'.
- 23 Fel ag mae'r fall yn dod i o'm bla'n,
Orthrymder, Gofid mawr a mân;
Mae Duw yn dod i Crist a'i Ras,
Yn flawer mwy i'm dal i ma's.
- 24 Er dwedant, Ffoliaid y'm heb ble,
O herwydd gorwedd yn fath-le;
Rwi'n ateb mae, ysgolion ywdd,
Carcharau'n dysgu marw yn fyw.
- 25 Nid yw'r hwn waelder, llymder he,
Yn attal naws ar Frenhin Nef;
Cans attom neidia forau a nawn,
Gras-ymweliadau yn fynych i'm.

- 26 Saint ac Angylion fydd yn d'od,
I'n gweld, ac Ysbryd Duw'n ddio'd;
I'n firio yn ein carchar cry,
Tan wialen lem yr anwir lu.
- 27 Mynychach weithiau 'mwel Duw'r Gras,
A'r carchar blin na'r breiniol blas;
Wrth yr hwn ddrws yn curo mae,
Pan mynych teithia heibio'n tai.
- 28 Mae sylwedd nefol bethau fy,
Yn codi'n calon fynu fry;
Ar adain Erryr yn ein dwyn,
Goruwch cnawdoldeb byd anfwyn.
- 29 Mae'n tynnu ffwrdd bob rhwystrau ffol,
Sy'n cadw llawer nawr yn ol,
'N ein gwneud yn fywiog ac yn byf,
I nerthol wrthladd pechod cryf.
- 30 Trwy'r hyn mae Duw'n diffwrtho'n ffrui,
Ddisgwiliad ein gelynion ni,
Sef buan droi'n wrthgilwyr gwael,
Fel Sect ddi-ras hen *Sudda* fael.
- 31 Mae'n d'od i'n cof ar hyn o hynt,
Y gofid ga'dd duwiolion gynt;
Ac er ein cymmorth heb ddim cudd,
Eu gwledau bras pan oeddynt brudd.
- 32 I'r rhai fydd yma am eu bai
Digysur-yw y lle nid llai,
Ond nid i mi, Cyfiawnder Ne,
Yw'r achos llusfwyd fi i'r lle.
- 33 Fi a'r gwirionedd yr un pryd,
Gyd-dafwyd yma; (gwir di-gryd)
Cydorwedd fraich ym'raich heb ball
Pob un yn llon yn dal y llall.
- 34 Fel uchel fryn yw'r carchar hwn,
I ni lle' gwelwn yn ddi-dwn,
Tu hwnt i'r byd, gan wleda'n wir,
Ar bethau da y bythol dir.

- 35 Oddiyma gwelwn ar un gwaith,
I holl wageddau daear faith,
Cawn hefyd brofiad er ein bri,
O wynfyd Nef sy'n ol i ni.
- 36 Oddiyma gweld yr y'm bob rhai,
Yn gwneud eu rhan fel chwarywr chwai,
Rhaid *da* 'n ffyrdd Duw yn cael eu clwy,
Rhaid *drwg* yn llidio wrthynt hwy.
- 37 Odd'yma gwelwn mewn modd gwir,
Pwy droedia'n deg 's crythurul dir;
Hefyd pwy sy'n troi 'n eu hynt,
Fel ceiliogod gwael y gwynt.
- 38 Oddiyma gwelwn yn ddigudd,
Rai ffryns yn ddangosiadol fydd,
Mae twyllwyr ydynt, fel y dwed
Yr Ys crythurau'n llawn ar lled.
- 39 Pan oeddym rydd yn teithio tir,
Hwy a'n twyllasant hyn fydd wir,
Ond nawr ni gwelwn yn ddi gël,
Nad ynt ond ffelffion fwrth di fêl.
- 40 A'r Bydol-ddoethion yn eu Dydd,
Wnaeth Broffes fwyn am fydol Fudd,
Nid ynt ddim gwell i'n golwg nawr,
Na ffryns hen *Machiafilian* sawr.
- 41 Amharchu'n hunain 'r ym medd rhai,
Wrth orwedd yn fath ffiaidd Ffau,
Ymhlith rhaid drwg, ond etto Crist
A'n cyfiawnha, mae gennym Dyft.
- 42 Ni wyddom nad oes Gwg na Gwawd,
Ddiodefir nawr tros Grift ein Brawd,
Na lawn wobrwyr gantho ef,
Pan del ar noeth Gymmylau'r Nef.
- 43 Pan dengys E'n Cyfiawnder hyn,
Fel Haul-wen fry ar uchel Fryn,
Gan 'scubo'n llwyr bob Peth i'r llawr,
Y bernir ni gan Wawdwyr nawr.

44 Ded
Am
Gad
Mac

45 Llv
O
Yn
Me

46 M
He
O
T

47 E
A
A
T

48 M
C
I

49

50

51

5

- 44 Dedwyddwch daer, ni gwerthwn ef,
Am Dŷ a Nodded yn y Nef,
Gadawn y Byd lle'r y'm heb ball,
Mae'n llawer llai a gwaeth na'r llall.
- 45 Llwch am Aur yn rhwydd ni rhown,
O Angeu'n ffri i'r Bywyd ffown,
Yn iach Gysgodau 'maflyd wnawn
Mewn Anfarwoldeb llondeb llawn.
- 46 Masnachu'r y'm am Bethau'r Ne',
Heb roi dim arall yn eu lle,
Ond eisioes'r hyn a feddai 'fo,
Trwy'r hwn'r y'm ni yn byw'n ein Bro,
- 47 Ein Rhydd-did collwn er ei fwyn,
Afiechyd allfai ffwrdd ei ddwyn;
Am Bechod gallfai'n Moddion mau,
Trwy Dàn a Lladron fynd y llai.
- 48 Nawr gweilwn pa Ogoniant pur,
O ddwyn ein Croes heb achwyn Cur,
Tros yr hwn gymrai 'i Groes heb gri,
Pan ddaeth o'r Nef yn Was i ni.
- 49 Rhof Gennad gu nawr yn eich Gwydd,
I dyllu Twll trwy 'Nghlust yn rhwydd,
Os rhowch im' Sicrwydd yn ddi ble,
Y crogwch Berlyn wrtho e'.
- 50 Felly yn gymmwys tros yr Oen,
Dioddef yma 'chydig Boen,
Pan y del ail-waith o'r Nen,
Cawn gyd deyrnafu byth uwch ben.
- 51 Os rhaid i bawb o herwydd Bai,
Ddioddef Angeu mwy, neu lai,
Neu herwydd Crist, can gwell yw gwawr
'Run tros yr olaf syrth i'r Llaur.
- 52 Yn awr pwy feiddia ddweud ein bod,
Yn gwerthu'n Rhydd-did yn ddi glod,
Pan dwed Gair Duw ein bod ni trwy
Hynny yn ennill llawer mwy.

- 53 Etto clywch chwi gnawdol rai,
Yr hyn wy'n ddwedyd yn ddiau,
Yn eich priodol Jaith eich hun,
A chwedi'n llonydd i'ch bob un.
- 54 Am lewder soniwch weithlau'n fiwr,
Gan gyfrif hwnnw yn benna Gwr,
Na ofno ymladd yn ddiwad,
Actu Gwr glew o fewn ein Gwlad.
- 55 Os teilwng glwys yw rhai'n o Glod,
Am wag-ymffrostio rhwyfsc a rhod,
P'odd beiddiwch farnu neb o'r rhyw,
Sy'n Filwyr dewr yn aehos Duw?
- 56 Chwi dorrwch Ben Enciliwr clau,
Am Bin chwi godwch Frwydr frau,
Yn erbyn Pechod y rhai drwg,
Ni feiddiwch ddweud rhag ofn eu Gwg.
- 57 Er dewred yw'ch Ysphydoedd chwi,
Amryw Fatterion gwag di fri,
Mae Pechod wedi'ch cylchu'n grwn,
'Ry'ch gan y Fall yn gaeth mi gwn.
- 58 Ni feiddiwch sefyll tros y Gwir,
Cans grynu'r y'ch rhag Carchar hîr,
Ni feiddiwch chwareu ar y Pren,
Eich Rhan tros Grist Tywysog Nen.
- 59 Gwybyddwch nawr, le glewder gwiw,
Sef yn y rhai sy'n ddewr tros Dduw,
Yn erbyn Diafol, Angau du,
Er gwaetha Gwiall y drwg Lu.
- 60 Dyma'r rhai ynghyfrif Duw,
Sydd lew eu bryd heb ofni Briw;
Dyma'r Dynion ffodd heb ffael,
Goruwch Cyrhaeddiad Natur wael.
- 61 Yn gynta 'u Calon conerant hwy,
'Pob bydol Ofnau torrante trwy,
Hen Satan tost a'i Saethau tan,
Erlydiol Ddynion fawr a mân.

- 62 Concro maent wrth gwympo'n gu,
Yn lladd wrth farw'n hoyw hy,
Yn concro fwy, pan i lawr
Y curir hwy gan Angeu cawr.
- 63 Ond Plant y Byd ni ddeall hyn,
Mae'mhell uwchlaw eu Synwyr synn;
Eu Gwynfyd ceisiant yn y Byd,
Gan fathru'r glwys Ogoniant elyd.
- 64 Ni all y Llwfwr yn y Llu,
Byth neidio i'r Faingc fel campwr cu,
Dylhuanod Nos a'r Cogfrain mân,
Os yn y Cwch ddychymmyg Cân.
- 65 Ni phrifia'r Moch mo'r Perlau pur,
Eu fathru wnant fel Soegion fur,
Ond etto'r doeth Farchnattwr da,
Am danynt mawr lafurio wna.
- 66 Ystyria Ddyn wy'n ddweud, o dde,
Jawn farna bob Peth yn ei le,
Pan chwario pawb eu rhan eu hun,
Celf gweld pwy decca lonna 'i lun.
- 67 Ai rhai a'n bwriodd yma lawr,
Neu'r rhai fydd yn ein gwawdio'n fawr,
Neu'r rhai sy'n tost anrheithio'n Tai,
Neu ni sy'n diodde'n fwyn heb Fai.
- 68 Cyfrifwn hwnnw'n bennaf beth,
Yn ola fydd heb unrhyw feth;
A'r Dynion hynny'r dedwydd rai,
Sy'n dal y Pethau sy'n parhau.
- 69 Beth er eu bod yn costi'n ddau,
Ymrown eu prynu ar bob Pryd;
Cawn weld nad Colled fydd ein Gwaith,
Pan fo rhai mall mewn Poenau malth.
- 70 Na feiwch mwy ar Seintiau Gras,
Trwy eich Doethineb cnawdol cas,
Ond gwridied y drygionus rai,
Gan faint eu Llid a'u Gwawd nid llai.

Llyfrau Cymraeg a argraphwyd ac ar werth gan
JOHN ROSS, yn Nghaerfyrddin.

Yn gyntaf,

Derchafiad y Credadyn mewn Cyfiawn-
der cyfrifol:

Wedi ei ofod allan mewn PREGETH gan y
Parchedig Ebenezer Erskine, M. A. ar Salm
lxxxix. 16. Yn dy Enw di gorfoleddant beunydd,
ac yn dy Gyfiawnder yr ymdderchafant. Pris
Dwy Geiniog.

Yn Ail,

Y Llaw-lyfr rhagorol hwnnw, a elwir,
Diferyn dewifol o Fêl o'r Graig Crist,
Wedi ei argraphu ar Lythyren newydd o fwy
Maintioli na'r Argraphiad diweddar. Pris
Dwy Geiniog.

Yn Drydedd.

Ymddiddan rhwng Hên Wr Dall a'r
Angau. Pris Geiniog.

